

BALLERUP
KOMMUNE

KASPERSKOLEN KVALITETSRAPPORT

2017

JANUAR 2018

Kasperskolen

1 Indhold

2	Velkommen til kvalitetsrapporten.....	3
3	Sammenfattende helhedsvurdering af Kasperskolen.....	4
4	Anbefalinger 2017.....	6
5	Skolelederens vurdering af den samlede indsats:	7
6	Mål og visioner for folkeskoleområdet i Ballerup Kommune	8
7	Tilsyn med Kasperskolen.....	13
8	Skolen mestrer fornyelse	17
8.1	Læringsledelse.....	18
8.2	Supportfunktioner tæt på praksis: Pædagogisk Læringscenter (PLC).....	20
8.3	Implementering af Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL).....	22
8.4	Digitalisering	22
8.5	Åben skole	24
9	Alle lærer optimalt	26
9.1	Resultater i prøverne	26
9.2	Nationale test	29
9.3	Overgang til ungdomsuddannelse.....	30
10	Alle skaber fællesskaber.....	32
10.1	Elevtrivsel	32
10.2	Elevfravær	40
	Bilag 1: Trivselsspørgsmål 4.-9. klasse.....	41
	Bilag 2: Trivselsspørgsmål indskoling.....	43

2 Velkommen til kvalitetsrapporten

Center for Skoler, Institutioner og Kultur udarbejder hvert år en kvalitetsrapport for hver distriktsskole, de to specialskoler og skoleområdet som helhed, der behandles af Kommunalbestyrelsen (jf. § 40a i folkeskoleloven lovbekendtgørelse nr. 747 af 20. juni 2016). Det sker i et samarbejde mellem centerets konsulenter og distriktsskolelederne. Kvalitetsrapporten skal beskrive skolevæsenets og de enkelte skolers niveau i forhold til nationalt og lokalt fastsatte mål, en vurdering af niveauet samt en opfølgning på tidligere kvalitetsrapporter.

I bekendtgørelsen er fastsat en række oplysninger, som skal indgå i rapporten. Det er fx resultaterne af prøverne i 9. klasse, nationale test i dansk og matematik, overgang til og fastholdelse i ungdomsuddannelse samt resultater af den obligatoriske trivselsmåling blandt eleverne.

Herudover indgår i skolerapporterne en række øvrige temaer, som Kommunalbestyrelsen har besluttet at følge op på:

- Læringsledelse
- Supportfunktioner tæt på praksis (Pædagogisk Læringscenter)
- Implementering af Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL)
- Digitalisering
- Åben skole
- Elevfravær.

Kvalitetsrapporten indledes med en sammenfattende helhedsvurdering af skolen. Herefter følger distriktsskolelederens vurdering af udviklingen efterfulgt af en række punkter, som skolen særligt anerkendes for samt en række anbefalinger til områder, som skolen bør have særligt fokus på de kommende år.

Den sidste del af rapporten er bygget op over de tre overordnede mål for skolerne i Ballerup Kommune:

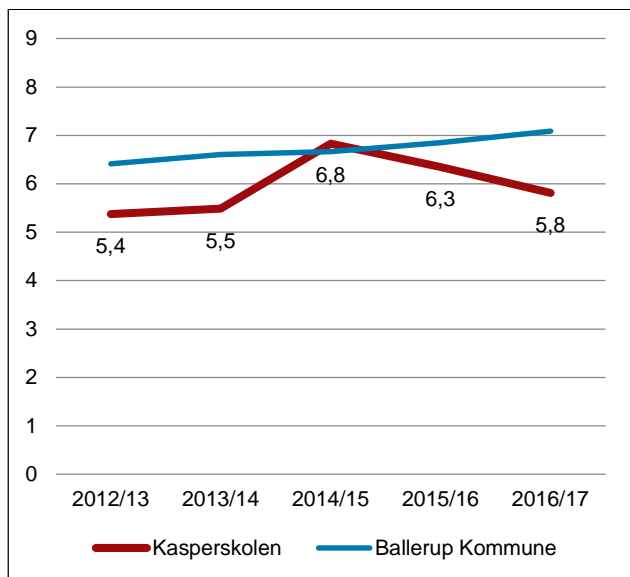
- Alle lærer optimalt
- Alle skaber fællesskaber
- Skolen mestrer fornyelse.

I kapitlet "Skolen mestrer fornyelse" redegøres for de vigtigste tværgående indsatsområder på skoleområdet. Resultaterne for det forgange år afrapporteres i kapitlerne "Alle lærer optimalt" (faglige resultater og overgang til ungdomsuddannelse) og "Alle skaber fællesskaber" (trivselsmålinger og elevfravær).

3 Sammenfattende helhedsvurdering af Kasperskolen

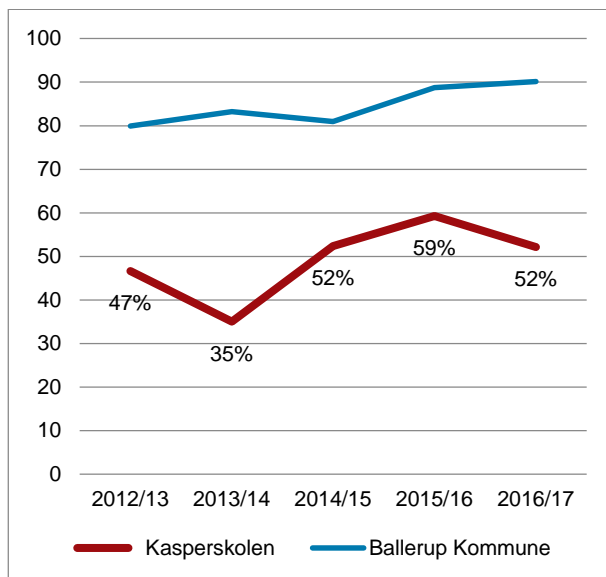
På Kasperskolen er de faglige resultater faldet i forhold til året før. I 2017 fik eleverne i 9. klasse 5,8 i gennemsnit af de bundne prøver (se Figur 1). Halvdelen af eleverne fik 2 og derover og er dermed i stand til at fortsætte direkte i en ungdomsuddannelse (se Figur 2). Dette uddybes i kapitlet "Alle lærer optimalt".

Figur 1: Udviklingen i karaktergennemsnit i bundne prøver

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Figur 2: Andelen i % af elever der fik mindst 2 i både dansk og matematik ved afgangsprøven i 9. klasse

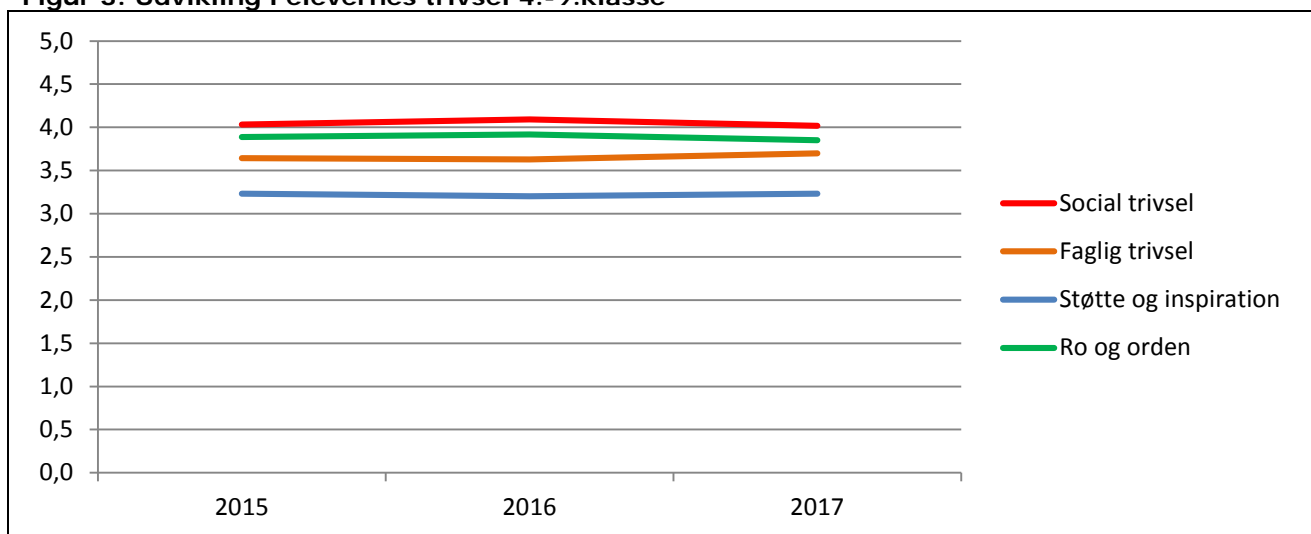

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Hvert år gøres status på, hvorvidt de unge er i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter, at de forlod 9. klasse. Fra årgang 2015 er 10 ud af 17 elever i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter, at de afsluttede 9. klasse.

Figur 3 viser udviklingen i elevernes trivsel de sidste tre år. På Kasperskolen er elevernes trivsel uforandret bortset fra den faglige trivsel, hvor der er sket en lille stigning. I kapitlet "Alle skaber fællesskaber" er trivselsresultaterne foldet mere ud.

Figur 3: Udvikling i elevernes trivsel 4.-9.klasse

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

4 **Anbefalinger 2017**

Skolen får anerkendelse for:

- Et flot flerfagligt samarbejde med en stærk anerkendende tilgang.
- At være godt på vej til at blive et højt præsterende ledelsesteam.
- At mange elever er glade for, og trives på skolen.
- En solid og flot indsats i PLC, omkring arbejdet med implementering af Meebook, Google, vejledning og indsatser i forhold til kodning.
- At gøre 10. klasse til et særligt år med fokus på, at det er starten på et ungdomsliv/en ungdomsuddannelse.

Skolen anbefales at:

- Have høje forventninger til alle børn. Lav en opgørelse over typer af prøveaflægninger.
- Skabe en ensartet tilgang til konflikter og konflikthåndtering.
- Læringsledelse har fokus på ledelse af læring.
- Inddrage eleverne og have blik for elevens perspektiv.
- Iværksætte turboforløb med fokus på elevernes progression.

5 Skolelederens vurdering af den samlede indsats:

I kvalitetsrapporten for 2016 fik skolen følgende bemærkninger:

Kasperskolen anerkendes for:

- At have en bevidst, vedholdende og anerkendende tilgang til alle børn og unge, hvor forpligtende fællesskaber og kvalitet i læringsmiljøet er i centrum.
- At arbejde bevidst med sikre et ligeværdigt samarbejde mellem lærere og pædagoger – særligt i arbejdet med læringsmål forankret i et velfungerende PLC.
- Målrettet at hjælpe alle unge til afgangsprøver og for at have arbejdet med bevægelse i undervisningen.
- At være blevet et sammentømret ledelsesteam, der går foran, sætter en fælles retning og er tæt på kerneopgaven sammen med dygtige medarbejdere.
- At børn og unge trives på skolen – den sociale trivsel er høj.

Anbefalinger

- Fokusér på videndeling internt på skolen for at få de mange gode resultater delt i alle afdelinger.
- Hav høje forventninger til alle børn og unge – med et særligt fokus på matematik.
- Arbejd med elevernes faglige trivsel.
- Fokuser på Meebook som hjælpsomt redskab til at komme tættere på elevernes læring.

På baggrund heraf har Kasperskolen sat fokus på:

Videndeling

De fire dagbehandlingsgrupper mødes som noget nyt seks gange om året for at videndele og udvikle vores dagbehandlingstilbud. Udgangspunktet er at udarbejde et arbejdsgrundlag for tilbuddet. Efterfølgende har vi diskuteret PALS – positiv adfærd i læring og samspil, som et muligt fælles pædagogisk grundlag. Der er blevet arbejdet med PALS i flere grupper. Ligeledes vi haft et tema om mad og sund kost.

Der er etableret fagudvalg på tværs af grupperne på hele skolen.

Høje forventninger til alle børn

Der er ansat en matematikvejleder, som arbejder sammen med PLC. Skolen har af holdt matematikkens dag. Det var en stor succes, hvor der bl.a. blev arbejdet med programmering.

Faglig trivsel

Kasperskolen arbejder målrettet med elevernes faglige trivsel. PLC spiller en meget vigtig rolle og er inspirator og hjælper for lærerne.

Vi har haft en fælles naturuge, hvor alle skolens elever deltog.

Vi har arbejdet med Lego MINDSTORM og First Lego League.

Meebook

Meebook er på vej til at blive fuldt implementeret på skolen og følgende områder er blevet integreret:

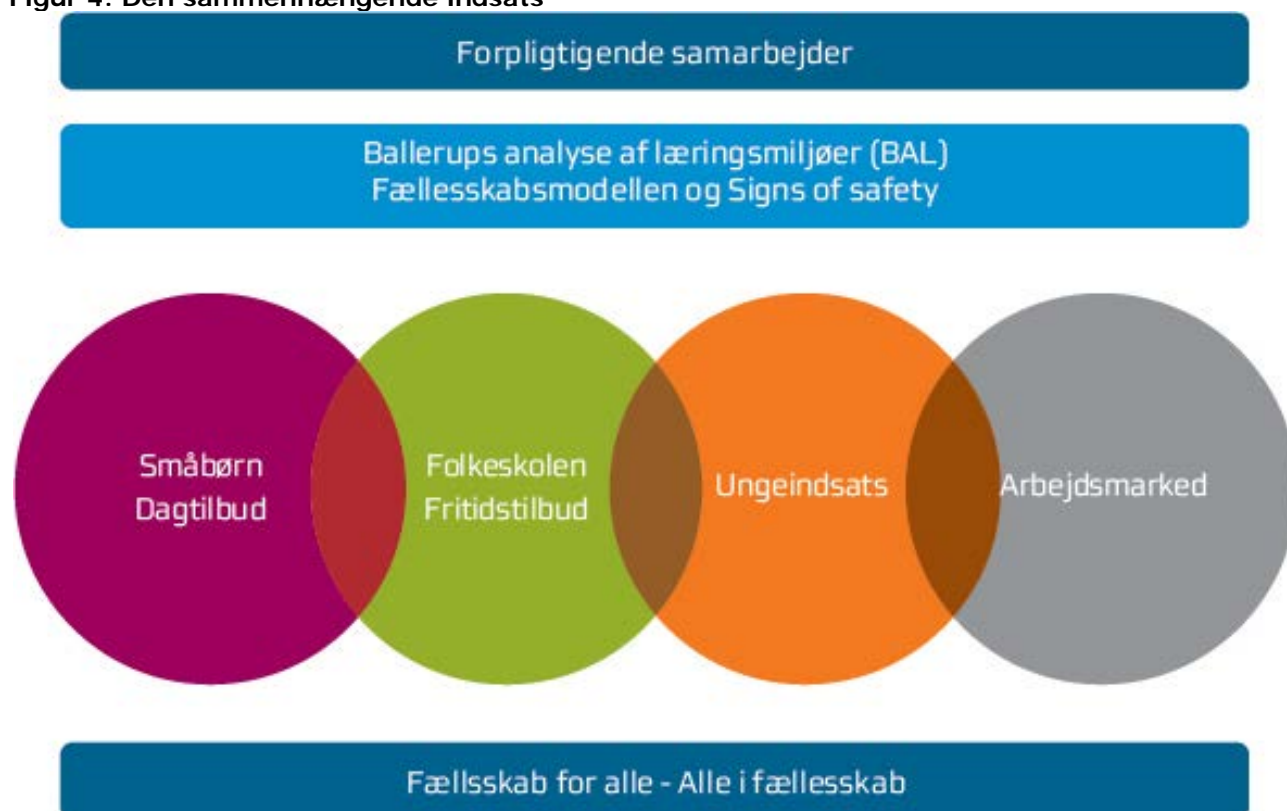
- Årsplaner
- Beskrivelser af undervisningsforløb
- Evalueringer.

6 Mål og visioner for folkeskoleområdet i Ballerup Kommune

I Ballerup Kommune er der et stærkt fokus på at sikre sammenhængen for borgerne fra 0 til 25 år.

Det overordnede mål er, at alle borgere – børn, unge som voksne – skal opleve, at hele kommunen arbejder samlet og koordineret for at skabe de bedste forudsætninger for, at alle kan leve et godt, selvstændigt og udviklende liv – hele livet.

Figur 4: Den sammenhængende indsats

Et af skridtene er vedtagelsen af en ny børne- og ungestrategi i 2017: Fællesskab for alle – Alle i Fællesskab. Strategien gælder alle indsatser for børn og unge i alderen 0-25 år, og de overordnede mål med strategien er:

- Alle ledere og medarbejdere indgår i et tæt og forpligtende samarbejde om at udmønte et sammenhængende udviklingsforløb for børn og unge.
- Alle ledere og medarbejdere indgår i et tæt og forpligtende samarbejde om at sikre, at alle børn og unge inkluderes i fællesskabet.
- Alle børn og unge indgår i et eller flere forpligtende fællesskaber.
- Alle børn og unge oplever livskvalitet og livsduelighed i forhold til uddannelse og job.

Strategien definerer et fælles børnesyn og beskriver kendetegn inden for tre temaer: trivsel, læring og samarbejde.

Strategien udmøntes i konkrete indsatser:

- Kvalitetsudvikling af almenområdet ved hjælp Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL), (forankret i Center for Skoler, Institutioner og Kultur).
- Fællesskabsmodellen der sikrer tidlig indsats i de foregribende foranstaltninger, (forankret i Center for Børne- og Ungerådgivning).

Udover de tværgående indsatser har kommunen visioner, der sætter rammen for udviklingen af henholdsvis dagtilbud (Dagtilbud med Mening), klub (Klub for Alle) og skolerne (Skole med Vilje).

Skole med Vilje har tre overordnede mål:

- Alle børn lærer optimalt i skolen
- Alle skaber fællesskaber i skolen
- Skolen mestrer fornyelsen.

I afsnittet "Skolen mestrer fornyelse" er beskrevet, hvordan skolerne arbejder med at indfri de overordnede mål. I afsnittene "Alle lærer optimalt" og "Alle skaber fællesskaber" er en status på de nationalt og lokalt fastsatte mål for skolerne.

Status på Kasperskolen

På Kasperskolen er et fokusområde inkluderende fællesskaber. Kasperskolen har kortlagt de betydningsfulde fællesskaber på skolen ud fra en forståelse af fællesskab som en samling af børn og unge, der bindes sammen af noget, de har til fælles. Børne- og Ungestrategien er præsenteret i de enkelte afdelinger. Efterfølgende kom medarbejderne med praksiseksempler på inkluderende betydningsfulde fællesskaber. Kortlægningen blev efterfølgende delt op i konkrete aktiviteter og pædagogiske/didaktiske overvejelser. Målet var at sætte fokus på den gode praksis.

Et eksempel på en konkret aktivitet, der binder skolen sammen, er den årlige naturuge. Her deltager skolens elever på tværs af grupper i forskellige aktiviteter centreret om en lejrplads i Hareskoven. Vi har netop afholdt julemarked, hvor der var fællessamling, boder og Luciaoptog for skolens elever, forældre og personale. Hver tirsdag samles en stor del af skolen i "køkkenværkstedet", hvor elever fra forskellige grupper driver en kantine, der serverer frokost for ca. 50 elever og personale.

I den pædagogiske og didaktiske tilrettelæggelse af undervisning og aktiviteter tages der udgangspunkt i den enkelte elevs forudsætninger, således at de oftest kan være deltagende i den fælles undervisning. Læreren/pædagogen har en opmærksomhed på elevens faglige og mentale kapacitet og stræber efter at rette sin kommunikation tilpas udfordrende. Ofte er flere personer til stede i klasserummet, og ovenstående opmærksomhed sker i et samarbejde. Udfordringer og tiltag drøftes på ugentlige teammøder.

Det næste skridt i kortlægningsprocessen er at drøfte og sætte fokus på hvilke værdier, der ligger i disse fællesskaber. Børne- og Ungestrategi -> praksis -> værdier.

Skolebestyrelsen har formuleret følgende vision:

"Ethvert menneske er unikt, og vi hjælper til at forstå potentialet til selv at kunne tage ansvar for at være et helt menneske i fællesskabet – personligt, socialt og fagligt. Forholde sig nysgerrigt for i sandhed at se det enkelte menneske".

I året der er gået, har skolebestyrelsen arbejdet med at opsætte mål for visionen med følgende spørgsmål:

- Hvordan arbejder vi med dannelsesbegrebet? Almen dannelse og dannelse til demokratisk borger.
- Hvordan arbejder vi med trivsel? Elevernes selvindsigt gennem samtale og gennem arbejdet med Low Arousel, herunder det forebyggende arbejde.
- Hvordan arbejder vi med sociale spilleregler?

- Hvordan arbejder vi med ungdomslivet? Uddannelse i at begå sig i det omkringliggende samfund og være medborger.

Processen har været helt på skolebestyrelsens præmisser med udgangspunkt i, hvad de gerne vil med deres børns skolegang på Kasperskolen. Et spændende arbejde som giver bestyrelsen gode dialoger. Det drøftes også, hvordan bestyrelsens viden senere kan bredes ud til den øvrige skole både personale og forældre.

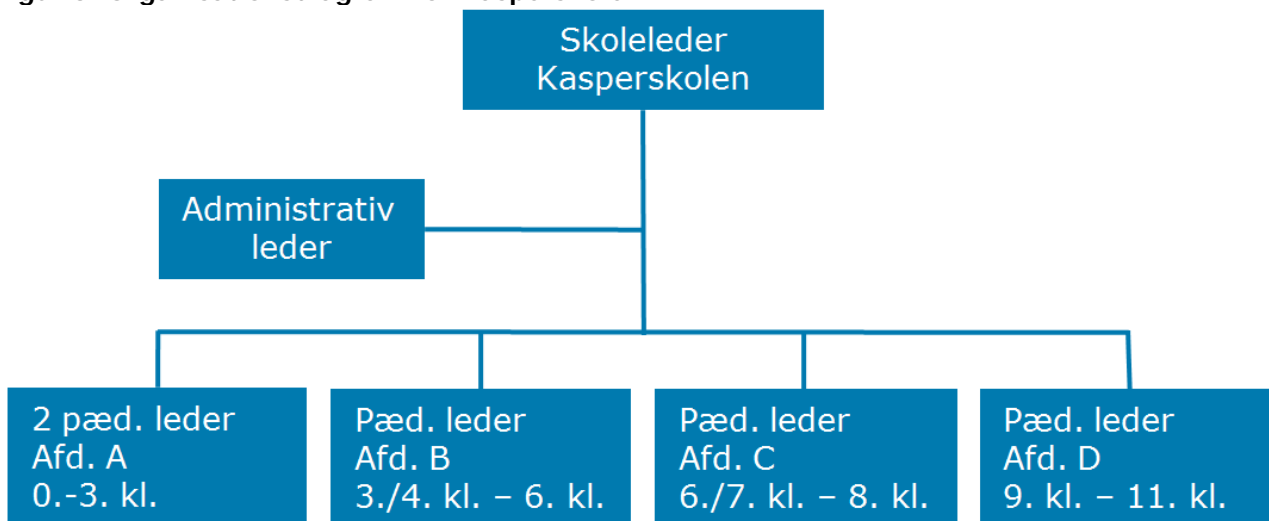
Fakta om skoleområdet/skolen

Kasperskolen er en specialskole med følgende elevgrupper:

- Elever med autismspektrumforstyrrelser, som har særlige vanskeligheder med:
 - Kontakt
 - Kommunikation
 - Forestillingsevne og leg
 - Social adfærd
- Elever med ADHD, som er præget af:
 - Hyperaktivitet
 - Impulsivitet
 - Opmærksomhedsforstyrrelser
- Elever med socio-emotionelle vanskeligheder, som:
 - Har omfattende vanskeligheder indenfor adfærd, kontakt og trivsel
 - Har udviklet alvorlige sociale og følelsesmæssige vanskeligheder
 - Udfordringer der er kendetegnet ved uforudsigelig adfærd og voldsomme reaktioner.

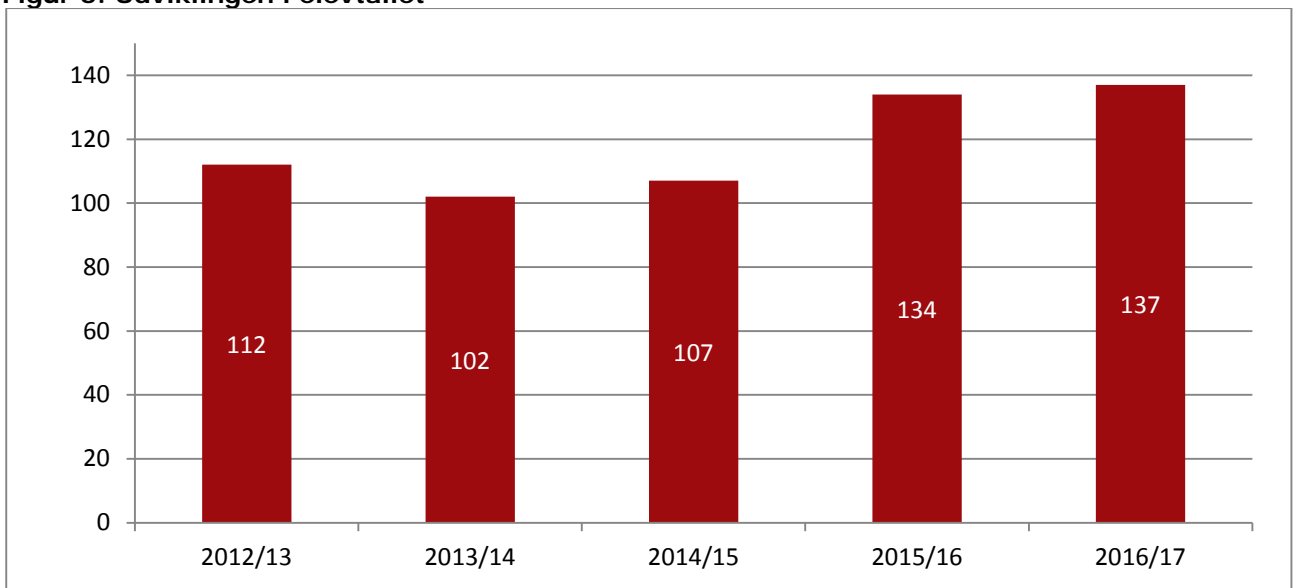
Kasperskolen arbejder målrettet med at optimere elevernes faglige kompetencer og personlige ressourcer samt styrke deres selvværd, så den enkelte elev kan tage aktivt og konstruktivt ansvar for eget liv. Personalet er sammensat af lærer- og pædagoguddannet personale, og har tilknyttet fysioterapeut, ergoterapeut, talepædagoger og psykolog.

Figur 5: Organisationsdiagram for Kasperskolen

Elevtallet på Kasperskolen er stigende. Pr. 5. september 2016 var der indmeldt 137 børn i alt på Kasperskolen (Figur 6).

Figur 6: Udviklingen i elevtallet

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

7 Tilsyn med Kasperskolen

Hvert andet år gennemfører Center for Skoler, Institutioner og Kultur tilsyn med specialskoler og specialtilbud, der ligger på almenskolerne. Som noget nyt er tilsynet en del af kvalitetsrapporten.

Tilsynet er både en vejledning og en kontrolforanstaltning, som skal sikre, at børn, der af Kommunalbestyrelsen er henvist til et specialiseret undervisningstilbud, får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Derudover er det tilsynets opgave at sikre, at specialundervisningen har adgang til de serviceforanstaltninger, ressourcer og hjælpemidler, som ligestiller undervisningen med kommunens øvrige folkeskoleundervisning.

Ballerup Kommunes tilsynskoncept kombinerer en række forskellige metoder til indsamling af viden, som tilsammen tager afsæt i en anerkendende og konstruktiv tilgang. Metoderne er kvalitative interviews, fokusgruppeinterview, observation og gennemgang af dokumenter.

Den anerkendende og værdsættende tilgang handler om at fokusere på og lade sig inspirere af det, der virker på det enkelte tilbud. Dette indebærer, at tilsynet og tilbuddet i fællesskab søger at identificere tilbuddets ressourcer, styrker og gode erfaringer. Metoden er særlig velegnet til det fremadrettede arbejde med at skabe overensstemmelse mellem elever og forældres forventninger om faglig og social udvikling og medarbejderes og ledelsens muligheder og rammer.

Tilsynet giver et øjebliksbillede baseret på dialog, udsagn, observationer samt foreliggende baggrundsmateriale. Tilsynet er derfor ikke nogen garanti for, at alle forhold på tilbuddet til hver en tid lever op til de lovgivningsmæssige krav og kommunalbestyrelsens forventninger.

I 2017/18 har tilsynet været bygget op om børne- og ungestrategiens tre temaer: trivsel, læring og samarbejde.

Børne- og Ungestrategien

Både medarbejdere og ledelse oplyser, at Børne- og Ungestrategien er blevet gennemgået på et dialogmøde for alle medarbejderne. Der er tradition for at arbejde med fællesskabet, så strategien bliver som udgangspunkt ikke oplevet som nytænkning.

Medarbejderne glæder sig til i foråret at skulle i gang med Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL) og har sammen med en psykolog fra PPR afprøvet en "light-model". Oplevelsen var, at det gav nye og mere nuancerede perspektiver på problemstillinger fra dagligdagen.

Trivsel

Tilsynet har interviewet en gruppe medarbejdere, som var bredt repræsenteret i forhold til elevernes klassetrin. Medarbejderne fortæller, at fællesskabet altid vægtes højt i både undervisningen, frikvarterer, de sociale arrangementer og i fritiden.

Siden sidste tilsyn for to år siden har skolen nytænkt lokalefordelingen, således at alle skolens elever nu har klasseværelser i samme bygning. Det giver et større og bredere elevfællesskab end tidligere. Skolen betragter sig selv som det optimalt inkluderende tilbud for de fleste af børnene, da alternative løsninger ville være endnu mere indgribende.

For at børn og forældre kan opleve at deltage i et inkluderende socialt fællesskab med oplevelser og dialog, prioriteres det at skabe oplevelser på tværs af klasser via temauger og arrangementer for hele skolen.

Der er skabt tradition for naturuge, idrætsuge og motionsdag, hvor eleverne selv vælger, hvad de vil være en del af. Alt tilrettelægges således, at de fleste kan deltage på tværs af de sædvanlige klasser. Alle er imponerede af, hvor meget børnene kan bidrage med, og hvor meget de lærer i de sammenhænge.

Nogle børn har behov for at blive skærmet en del, og dette gøres, så de netop bliver i stand til at deltage i fællesskabet på andre tidspunkter.

I timerne arbejdes der med fokus på fællesskabet frem for på individet. Dagen starter ofte omkring fællesbordet, hvor man er "ugebarn" på skift, hvilket indebærer et ansvar for fællesskabet. Børnene lærer at vente på tur, og de voksne arbejder bevidst med et ressourceorienteret sprog, hvor de guider eleverne.

Klassemiljøet er meget struktureret, hvilket giver plads til, at børnene kan koncentrere sig om den faglige, sociale og personlige læring og udvikling.

Der bruges tid på at aflæse det enkelte barns behov, og såvel krav som muligheder bliver tydeligt italesat.

Tilsynet bemærkede i observationerne en god omgangstone mellem børnene, hvilket medarbejderne i de yngste klasser bekræfter i interviewet.

I en behandlingsklasse har det skabt god pædagogisk mening at arbejde med PALS - et pædagogisk system til hele klassen, hvor børnene hjælper hinanden med at optjene fælles belønning for godt fagligt arbejde. PALS beskrives som en anerkendende metode med fokus på, at det sociale fællesskabs regler er for alle, og skal og kan læres af alle, idet ingen børn stilles udenfor uanset deres udfordringer.

I udskolingen har man rene 8., 9. og 10. klasser, hvilket har afstedkommet et højere fagligt ambitionsniveau i hele udskolingen. Der arbejdes i fagbånd, hvilket giver mulighed for at differentiere. Dermed skabes der så vidt muligt undervisningsmiljøer, der ligner den virkelighed på ungdomsuddannelserne, som børnene møder efter årene på Kasperskolen.

Alle medarbejdere er opmærksomme på at arbejde konfliktnedtrappende via Low Arousal, et kompetenceudviklingsforløb, som har lært personalet at forstå og forebygge konflikter mellem barn/barn, barn/voksen eller i forhold til selvskadende børn. Alle magtanvendelser, som der typisk er flest af i indskolingen fra august til november, registreres, og der er udarbejdet nye procedurer i forhold til, hvad der skal gøres efter en episode.

På spørgsmålet om hvad og hvordan børnene kan få indflydelse og bidrage i en så struktureret og rammesat hverdag, som Kasperskolen praktiserer, fortæller medarbejderne, at der lyttes til børnenes feedback. For nylig blev et fagligt emne ændret for at tilgodese børnenes input og interesse for vikingetiden. I en anden sammenhæng fik en elev en ny plads i klasseværelset efter at have udtrykt, at den oprindelige ikke fungerede. Medarbejderne fortæller, at børnene generelt kan have svært ved at udtrykke verbalt, hvad de har brug for. Lærere og pædagoger er meget opmærksomme på, at børnenes adfærd og reaktioner også er kommunikation, som tages til indtægt, med henblik på at de kan få indflydelse.

Medarbejderne fremhæver, at de ugentlige elevsamtaler prioriteres højt. Her er der afsat særlig tid til barnet, som selv til dels vælger, hvilket emne der skal snakkes om, og hvad emnet for samtalen skal være næste gang. Dialogen er baseret på en kognitiv affektiv tilgang, hvor der tales om, hvad der fungerer, og hvad der kan blive anderledes fremadrettet.

Læring

Skolens ambition er, at alle børn udvikler sig og lærer optimalt.

Der er fokus på faste rammer, på velfungerende klassekultur og på at profilere læring.

Eleverne har ofte mange dårlige oplevelser med sig, når de starter på skolen, men dårlig trivsel vendes til læringsultne børn, der ikke vil hjem, fortælles der. Der er en normalitet i at gå i skole, og børnene oplever at være en del af fællesskabet på skolen.

Der er læringsmiljøer overalt på skolen. Ud over at hver klasse ofte råder over et par lokaler, er der træværksted, cykelværksted og madværksted, som benyttes af elever, lærere og pædagoger fra forskellige klasser. En gruppe børn bruger udearealerne som læringsmiljø en gang om ugen.

Medarbejderne er altid opmærksomme på nye læringstilgange, og kollegial feedback og refleksion over den pædagogiske og didaktiske praksis er naturlig og velkendt i og med, at man oftest er flere medarbejdere i klasserne samtidig.

Tilsynet observerede på besøgene i klasserne, at den didaktiske tilgang, dialogen med eleverne og skiftende arbejdsformer satte rammen om et læringsmiljø med deltagelsesmuligheder for alle elever, hvad enten eleverne var samlet som en hel gruppe, var delt op i mindre grupper eller arbejdede enkeltvis. Alle tilstedeværende elever var således læringsparate og arbejdede fagligt. De få, som af den ene eller anden grund midlertidigt var udfordret af særlige behov, blev der taget hånd om af en medarbejder separat, fik tilsynet fortalt. Dermed var der fokus på nærvær og læring i klasseværelserne og ro og fagligt fokus fra elevernes side med god guidning fra medarbejderne.

På bedste professionel vis lykkes det at prioritere både en dannelses- og uddannelsesstilgang, som tydeligvis skaber det optimale læringsmiljø for alle børnene.

Alle børn afslutter med en form for prøve ved endt skolegang, siges det. Det har betydet, at gennemsnittet i karakterer er faldet, ikke fordi den faglige kvalitet generelt er faldet, men fordi flere går til alle prøver.

Samarbejde

Tilsynet observerer et velfungerende samarbejds miljø børn/lærere og pædagoger imellem. Der anvendes forskellige metoder, det prioriteres at inddrage elevernes forforståelse, og der er fokus på anerkendelse og feedback, når eleverne samarbejder.

Medarbejderne lægger vægt på, at det indbyrdes samarbejde er vigtigt og afgørende for, at arbejdsmiljøet fungerer og skaber læring, udvikling og trivsel for såvel børn som medarbejdere. Det understreges overfor tilsynet, at det flerfaglige samarbejde mellem lærere og pædagoger fungerer optimalt og ligeværdigt på skolen. Teamet omkring klassen (lærere og pædagoger) planlægger og udfører undervisningen i fællesskab. Roller og funktioner er tydelige for alle i hver enkelt time og i arbejdet med børnene i det hele taget. Det er i høj grad det, der gør Kasperskolen til et helhedstilbud. Tilsynet hører tydeligt at de forskellige funktioner og opgaver, som de to faggrupper varetager værdsættes lige højt af ledelsen, idet det hele er til gavn for børnene og deres læring. Medarbejderne føler sig også bakket op af ledelsen og værdsætter, at "døren altid er åben".

Ledelsen er glad for de tiltag, der er taget for at styrke samarbejdet med Center for Børne- og Ungerådgivning. Sagsbehandlerne er blevet lettere tilgængelige i og med, at de har fået færre sager, og dermed kan arbejde bredere og fungere som tovholdere i sagerne. Desværre sker det ofte, at planlagte møder bliver aflyst, fortæller ledelsen. Der er stadig brug for et fælles fokus i forhold til at gøre strategi til praksis. Derudover er ledelsen ærgerlig over, at Kasperskolen ikke har adgang til en forebyggende socialrådgiver. I samarbejdet omkring de ældste elever har skolen ofte en fornemmelse af, at en tidlig indsats ikke har haft den ønskede effekt.

Det fremhæves, at skolen har en meget dygtig UU-vejleder i udskolingen, og at uddannelsesparathedsvurderinger har været en stor hjælp.

Samarbejdet med almenkolerne beskrives som en svært i forhold til udslusning til almenmiljøet. Kasperskolens erfaring er, at det kun giver mening, hvis eleven tilbydes et praktikforløb, hvor eleven er i udslningsklassen 100 % i en periode og oplever at indgå i fællesskabet dér. Det er for stor en udfordring, hvis eleven skal indgå i to læringssammenhænge samtidig, både fagligt og socialt. Der planlægges løbende relevante praktikforløb for de elever, der er klar til det. Formålet med praktikken er at få prøvet, hvad der skal samarbejdes om, for at en vedvarende udslusning lykkes. Derfor skal udslningsforløbet være i samarbejde med en kendt voksen, som kan guide og være mentor i hele forløbet, understreges det overfor tilsynet. Der gives også mulighed for elevernes tilknytning til almenmiljøet ved, at pædagogerne i klubben og forældrene arbejder sammen om, hvilke almindelige fritidsaktiviteter eleven kan gå til.

Tilsynet konkluderer, at tilbuddet lykkes med:

- At være et specialtilbud af høj kvalitet med en faglig professionel tilgang til den pædagogiske opgave.
- Et beskrevet flerfagligt samarbejds miljø, som prioriteres og er til børnenes bedste.
- I høj grad at skabe et læringsfokus i klasserne.
- Et blik for skolen som et samlet fællesskab for eleverne, både i tænkning og i praksis.
- Et udviklingsorienteret fokus på at styrke elevernes læring og udbytte i udskolingen.

Tilsynets opfordringer til videreudvikling af tilbuddet:

- Tilsynet hører en tendens til en italesættelse af, at eleverne skal gå på Kasperskolen til og med endt skolegang i 9./10. klasse. Det opfordres til retorisk og praktisk at operere med kortere tidshorisonter i forhold til indsatser og evaluering af disse.
- En undersøgende og bredere tilgang til samarbejdet med almenområdet (skole og klub), når der flyttes til andre lokaler i Skovlunde august 2018.
- Skolen opfordres til at henvende sig til Center for Børne- og Ungerådgivning for at afstemme forventningerne til samarbejdet i praksis og drøfte, hvordan der kan arbejdes mere målrettet med bl.a. den tidlige indsats.

8 Skolen mestrer fornyelse

Der er to hovedspor i udviklingen af skoleområdet i Ballerup Kommune:

- Ledelse tæt på kerneopgaven
- Udvikling af pædagogiske supportfunktioner tæt på praksis

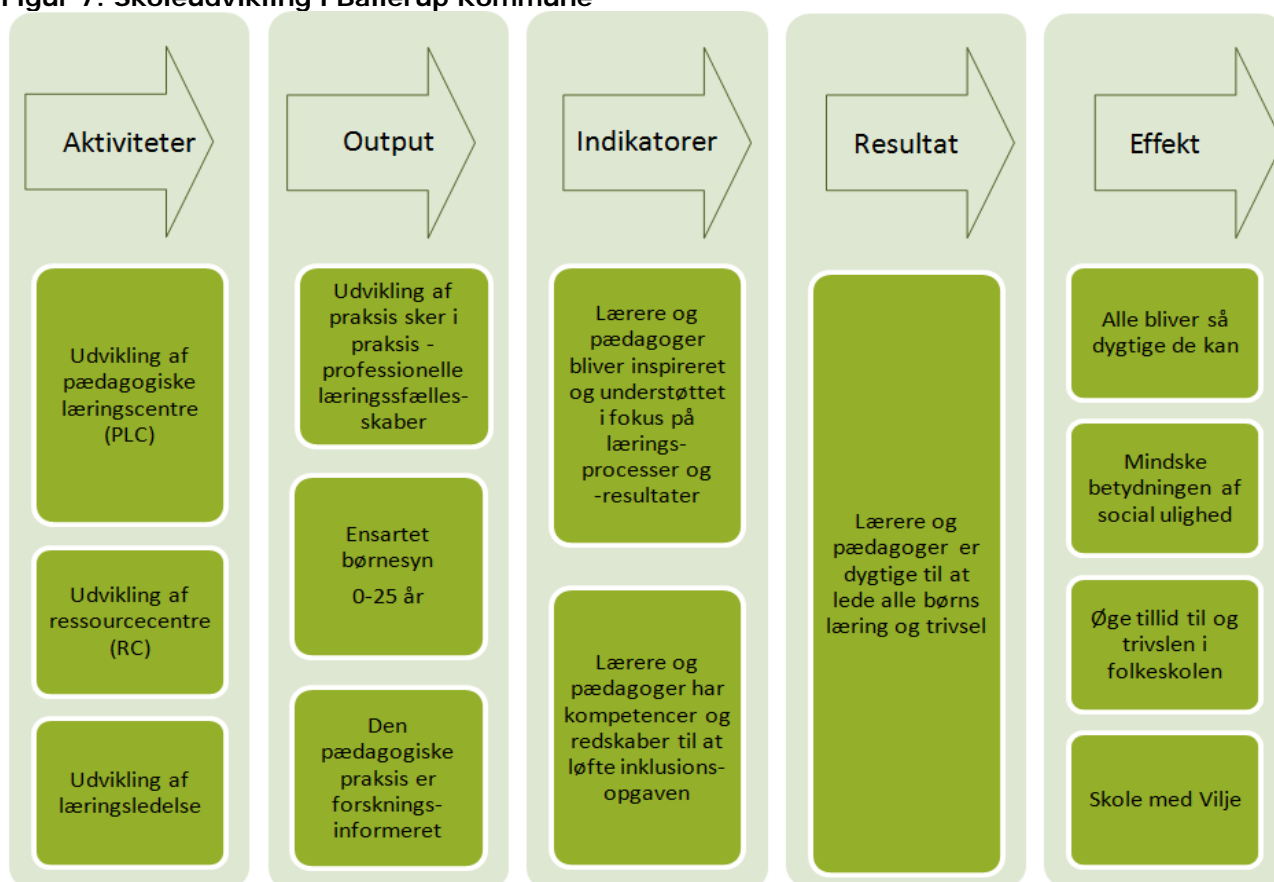
Fundamentet for ledelse tæt på kerneopgaven blev skabt med indførelse af skolestrukturen med en ensartet ledelsesstruktur på alle skoler. Der er to ledelsesniveauer: distriktsskoleledere med det overordnede strategiske ansvar og pædagogiske ledere med ansvar for ledelse tæt på praksis. Ud over skabelse af disse strukturelle rammer har der været en indsats målrettet læringsledelse som metode.

Det andet spor er at sikre ekspertise tæt på de fagprofessionelle, som kan være med til at udvikle praksis. På skolerne er denne ekspertise organiseret i to enheder: Pædagogiske Læringscentre (PLC) og Ressourcecentre (RC). Kort fortalt er PLCs opgave at understøtte fagligheden (fx læsning, matematik, science), og RCs at have fokus på børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet.

Fra 2017 er der sat yderligere fokus på alle børns trivsel og læring med vedtagelse af en ny børne- og ungestrategi samt udrulning af Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL).

I det følgende foldes indsatserne i forhold til læringsledelse, supportfunktioner (ekspertise) og BAL yderligere ud, og der gives en kort status for tre indsatsområder.

Figur 7: Skoleudvikling i Ballerup Kommune

8.1 Læringsledelse

Læringsledelse er overskriften på den indsats, vi har haft i Ballerup Kommune for at sikre pædagogisk ledelse tæt på kerneopgaven. Det handler om at udvikle undervisning og læring gennem ledelsens involvering i praksis. Lederen er via sine observationer med til at skærpe blikket på samspillet mellem undervisningens tilrettelæggelse, elevernes læreprocesser og læringsudbytte.

I Ballerup Kommune har alle skoler de sidste fire år arbejdet med læringsledelse, primært gennem lederobservationer på alle niveauer i organisationen fra medarbejderniveau over pædagogisk leder og distriktsleder til centerchef. Formålet er primært at bringe den pædagogiske ledelse tæt på praksis, hvilket har været et af de politiske pejlemærker, kommunalbestyrelsen har opstillet i forbindelse med den ændrede skolestruktur 2015. Der er blevet fulgt op på processen en gang om året i kvalitetsrapporten.

Mål for skoleåret 2017/18

- At læringsledelse gennem lederobservation lever på alle niveauer i organisationen og bidrager til udviklingen af kvalitet og potentialer i læringsmiljøerne på skolerne.
- At alle medarbejdere ved hvornår og med hvilket fokus de vil modtage en pædagogisk leders observation i undervisning og efterfølgende feedback.
- At alle ledere modtager en distriktsleders eller centerchefs observation og feedback.
- At kommunens fælles observationsguide vurderes i foråret 2018.

På et møde med distriktsskolelederne juni 2017 er det yderligere besluttet, at:

- Skolerne "tager endnu en runde" med lederobservation ud fra den tidligere grundskabelon (formøde, lederobservation, feedbacksamtale) for at sikre forankring i organisationen. Skolerne har på baggrund af analyse af datamateriale fra sidste års lederobservationer og anden data valgt lokale nedslag og fokusområder for dette års arbejde. Dette vil fremgå af de enkelte skolers kvalitetsrapporter.
- Brugen af observationsguiden er i særligt fokus, da den tages op til eftersyn i foråret 2018.
- Nye ledere får tilbud om et introkursus til læringsledelse gennem lederobservation.

Eftersyn af observationsguide foråret 2018

Observationsguiden er udviklet i samarbejde mellem de respektive ledergrupper og konsulenter i skoleåret 2015/16. En status i skoleåret 2016/17 viste imidlertid, at observationsguiden ikke fuldt ud blev udnyttet som det værktøj og den støtte, den var tiltænkt som. Den gives derfor et eftersyn i 2018.

Observationsguide

Den fælles observationsguide for Ballerups skoler 2016 - 2017

Observationsguidens fire punkter skal skærpe blikket på samspillet mellem undervisningens tilrettelæggelse, elevernes læreprocesser og læringsudbytte.

Observationsguiden sikrer et blik på følgende:

Rammesætning af undervisningen (Lektionens opstart)	1. Hvordan ved eleverne, hvad de skal lære i dag?
Undervejs	2. Hvordan deltager eleverne i læringsaktiviteterne? 3. Hvilke "tegn på viden" og "tegn på færdigheder" kommer frem hos eleverne?
Opsamling på undervisningen (Lektionens afrunding)	4. På hvilken måde bliver der til sidst samlet op på, hvad udbyttet af undervisningen blev i dag?

Herudover aftaler parterne indbyrdes, hvad der særligt skal fokuseres på - se observationsskemaet

Observationskema

For at fastholde observation af guidens fire punkter samt det indbyrdes aftalte, for at hjælpe PL med at adskille observationer og egne refleksioner/spørgsmål, og sidst men ikke mindst for at kvalificere den lærende samtale med medarbejderen udfyldes observationsskemaet undervej i observationen.

Dato: Tid: Underviser: Observatør:

Udvalgte observationspunkter (hvad er der aftalt med læreren/pædagogen at fokusere særligt på?):

Punkt (i obs.-guidien)	Observationsbeskrivelser	Egen reaktion og spørgsmål	Stof til samtale med medarbejderen

Fra januar til marts 2018 vil der være opfølgingsmøder med ledelsesteamene på alle skoler. På møderne vil skolernes brug af observationsguiden være et fokusområde.

Status på Kasperskolen

På Kasperskolen har alle pædagogiske ledere haft en lederobservation i løbet af efteråret og en igen i løbet af foråret.

Læringsledelse er på Kasperskolen meget mere end lederobservationer, idet de pædagogiske ledere hele tiden inviteres ind i pædagogernes og lærernes læringsrum for at diskutere læring fagligt og socialt med personalet. Dette foregår på teammøder, på monofaglige personalemøder og fagudvalgsmøder. At sætte læringsmål har været et stort arbejde for de pædagogiske ledere, og de har udarbejdet en matrix for dette for både pædagogerne og lærerne.

Det er svært at finde tid til tilbagemeldingssamtaler, hvor distriktslederen deltager. Vi er nysgerrige på, om disse strukturerede læringsledelsessamtaler skaber værdi på Kasperskolen, eller om alle de andre samtaler om elevers udvikling og læring tager tiden, fordi de opleves mere værdifulde. Vi har i år valgt at observere på enkelte medarbejder og give tilbagemelding på det. Vores erfaring er, at det ikke giver mening at gøre det i team.

8.2 Supportfunktioner tæt på praksis: Pædagogisk Læringscenter (PLC)

De pædagogiske læringscentre er en videreudvikling af de tidligere skolebiblioteker. Udover fortsat at håndtere alle skolens læringsressourcer og tilbyde vejledning i brugen heraf, er funktionerne siden august 2014 udvidet til i højere grad at omfatte strukturerede, læringsrelaterede aktiviteter og didaktisk vejledning – primært i forhold til lærere og pædagoger, men også til elever.

Grundtanken i PLC er at samle relevante ressourcer og ressourcepersoner på ét sted og dermed kvalificere, koordinere og tydeliggøre indsatser og vejledning, eksempelvis inden for læsning og digital dannelse.

Dette sikres bl.a. ved bredt sammensatte PLC-team, bestående af skolebibliotekarere samt læse- og it-vejledere. Flere steder suppleres teamet med matematikvejledere, pædagoger og andre relevante fagligheder.

PLCs funktioner:

- **Vejledning:**
En af PLCs primære opgaver er at understøtte og kvalificere lærernes undervisning og elevernes læring gennem didaktisk vejledning, eksempelvis i forhold til læseindsatser, anvendelsen af digitale og analoge læremidler og særlige indsatsområder. Vejledningen kan også være ren didaktisk. Der er på alle læringscentre ansat læringsvejledere, der har gennemgået et større uddannelsesforløb i foråret 2016.
- **Materialehåndtering:**
PLC varetager materialehåndtering og indkøb samt har kendskab til udviklingen inden for læremidler og medier i bred forstand.
- **Skoleudvikling:**
PLC skal understøtte fokusområder og specifikke indsatser på skolen. Derfor er en repræsentant fra PLC-teamet flere steder med i skolens udviklingsgruppe for at kunne byde ind i opgaveløsningen.

Kulturformidling og åben skole

PLC skal understøtte elevernes møde med kunst og kultur via lokale, kommunale og/eller nationale projekter – store som små.

PLC skal danne ramme for udstillinger (elevernes egne og kunstneres), møde med forfattere og andre kunstnere, højt-læsningsarrangementer, varierende konkurrencer osv.

Derudover formidler PLC-teamet kontakter og tilbud mellem skolen og det omgivende samfund, fx folkebiblioteket, det lokale kultur- og foreningsliv samt erhvervslivet. Dette sker fra skoleåret 2017/18 via platformen skolenivirkeligheden.dk (se senere afsnit om åben skole).

Status på Kasperskolen

På Kasperskolen har pædagogerne i PLC vejledt alle pædagoger i arbejdet med årsplaner ud fra en udarbejdet matrix. Dette arbejde midtvejsevalueres for at kvalificere det videre arbejde med og brugen af årsplaner.

I foråret 2017 havde PLC-teamet og ledelsen en samlet PLC-dag, hvor der blandt andet var fokus på arbejdet med PLC-teamet som ét fælles team med fælles ejerskab og tilknytning. Alle har nu faste pladser, og rollerne er defineret. Oplevelsen af at være ét samlet team med mulighed for at sparre på tværs er nu stærkere end sidste år. Der er en oplevelse af, at alle tager fat i de fælles opgaver, og teamet involverer og deler udfordringer med hinanden. Teamet holdt i november et oplæg for kollegerne, hvor PLC præsenterede deres roller og opgaver. Det er vigtigt, at PLCs kompetencer bliver bredt ud, og ikke kun associeres med Meebook og læringsmål. Der er mange nye kolleger, der har brug for en tydeliggørelse af PLCs funktion på Kasperskolen.

Læringsvejledning

Da der som udgangspunkt altid er flere lærere/pædagoger tilstede i klasserne, opleves der ikke det store behov for 1:1 observation/sparring, men i højere grad en formidling af værktøjer til at kvalificere den interne sparring i teamet. Vejlederne ønsker at udbrede de gode vejledningshistorier fra praksis, så lærere/pædagoger på sigt selv bliver mere opsøgende over for vejlederne. Et konkret eksempel er et matematikforløb med fokus på programmering, som var en succes for elever og lærere, efter at læringsvejlederne "inviterede sig selv indenfor". Vejlederne ønsker både selv at være opsøgende og vedholdende i kontakten til kollegerne og forestiller sig samtidig, at de gode historier på sigt vil gøre det tydeligt for lærere/pædagoger, hvad de kan få vejledernes hjælp til. Fagudvalgene kan være en vej ind i læringsvejledningen, hvor vejlederne er konkrete i tilbuddene og fastholdende i forhold til aftaler om vejledning.

PLC og skoleudvikling

PLC ses som en uundværlig del af skoleudviklingen. Der er et ønske om at fokusere mere på lokale indsatser, fx Nordisk biblioteksuge og læsedagen - indsatser som PLC selv kan igangsætte. Disse aktiviteter har stor værdi og styrker oplevelsen af at være en fælles skole. PLC ønsker også at arbejde med modtagelsen af nye kolleger - hvilket også kan være til gavn for erfarne kolleger. PLC er repræsenteret i skolens pædagogiske udviklingsråd (PUR)

Mål fremover:

- Hvordan tager vi imod nye kolleger?
- Læringsvejledning: Inspirere med pædagogiske værktøjer i arbejdet med læringsvejledning. - Fokus på praksis i øjenhøjde.
- Fokus på skoleudviklingsprojekter, der binder skolen sammen.
- Bruge muligheden for at koordinere opgaver i Pædagogisk Udviklingsråd(PUR) og PLC om en fælles opgaveløsning vedr. pædagogiske temaer.

8.3 Implementering af Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL)

Ballerups Analyse af Læringsmiljøer (BAL) er en fælles model til analyse af læringsmiljøet. Grundlaget for BAL er et anerkendende børne- og ungesyn, en systematisk bestræbelse på at se sammenhænge i børn og unges liv. Dette med udgangspunkt i en ressourceorienteret tilgang til relationsarbejde og til organisatorisk udvikling.

Implementeringen af BAL består overordnet af tre elementer:

- Udvikling af analysemodellen (forår 2017)
- Uddannelse og træning af fagprofessionelle i gennemførelse af BAL (2017–2020)
- Forankring af BAL som metode (2017–2021).

Implementeringen foregår i distrikter, så skolen, klubben og dagtilbuddet er i gang samtidig. Der er både fokus på uddannelse af medarbejdere og ledere.

Distrikterne starter forskudt af hinanden, så første distrikt starter efterår 2017, og sidste distrikt starter efterår 2018. Hvert distriktsforløb varer ca. 2½ år.

Skovvejen startede august 2017, Måløvhøj november 2017, Kasperskolen og Ordblindeinstituttet marts 2018.

Baltorpskolen, Hedegårdsskolen og Skovlunde går i gang efter sommerferien 2018.

I foråret 2017 er gennemført et pilotprojekt for fase 1. Pilotforløbet har omfattet fire team i Distrikt Skovvejen, heraf to fra Skovvejens Skole. Erfaringerne fra pilotprojektet er overvejende positive og har ført til mindre justeringer af implementeringen.

Status på Kasperskolen

På Kasperskolen har alle team kontinuerlig planlagt supervision med psykologerne fra Center for Børne- og Ungerådgivning og herudover ofte med eksterne supervisorere. I år valgte vi at bruge BAL som supervisionsmodel, da to af vore psykologer er BAL-facilitatorer. Supervision i efteråret 2017 har dermed foregået ud fra BAL. Da personalet ikke har været på kursus endnu, har vi kaldt forløbet BAL-light, men de korrekte metoder er naturligvis anvendt. Hvert team i A, B og D-grupperne har haft 1-2 træningsgange med en uddannet facilitator. Personalet har været meget begejstrede for metoden, som de finder let anvendelig og grundig. Vi ser frem til forårets uddannelse og træning af hele personalegruppen.

Øvrige indsatsområder på tværs af skoleområdet

8.4 Digitalisering

Ballerup Kommunes digitaliseringsstrategi 2014-2017 for 0-18-årsområdet har særligt fokus på:

- Særlige initiativer til indkøb af digitale læremidler
- Velfungerende it og infrastruktur
- Klare mål for anvendelsen af it.

Strategien er i gang med at blive revideret, og en ny strategi forventes vedtaget i løbet af første halvår i 2018.

Der har de sidste år været nogle store indsatser inden for digitalisering:

- Implementering af læringsplatformen Meebook
- Investering i hardware
- Didaktiske tiltag og indkøb af digitale undervisningsmaterialer
- Udvikling af medarbejdernes didaktiske og digitale kompetencer på deres fagfelt.

Meebook

I 2015 blev Meebook taget i brug som læringsplatformen i Ballerup Kommune. Læringsplatformen anvendes til årsplaner, elevplaner, videndelingsværktøj og ikke mindst planlægning, udførelse og evaluering af undervisningen. De forskellige elementer er blevet rullet gradvist ud. Første år med Meebook bestod mest af små nedslag i programmets værktøjer. Fra 2017 har lærere og pædagoger anvendt Meebook som planlægnings- og årsplansværktøj. Den sidste og igangværende fase af implementeringen af Meebook er værktøjet til de digitale elevplaner. Dermed lever Ballerup Kommune op til kravet om, at alle elevplaner skal være digitale senest 31.12.2017 (Bekendtgørelse om krav til digitale elevplaner i folkeskolen, BEK nr. 704 af 23/06/2014).

Meebook bliver en del af AULA, som fra august 2019 bliver skolernes primære digitale portal og favner alt fra hjemmeside, digitale læremidler til samarbejds- og beskedsystem.

Hardware

Flere skoler har de seneste år indkøbt forskellige digitale enheder, så det på flere årgange har været muligt, at hver elev har sin egen enhed (ofte kaldet 1:1). Det har betydet et øget brug af it i skolerne. En fornuftig udvikling der falder i tråd med regeringens ønske om, at digitalisering af folkeskolen bidrager til at sikre folkeskolereformens intentioner om øget kvalitet og brug af digitale læremidler.

I budget 2018 er der afsat penge, så alle elever fra 4.-9. klasse kan tilbydes en digital enhed i løbet af 2018 og 2019. Der er også afsat penge til vedligehold af eksisterende enheder.

Digitale undervisningsmaterialer og didaktiske tiltag

For at understøtte anvendelsen af it i folkeskolen afsatte regeringen i 2012 en pulje på 500 mio. kr. til medfinansiering af kommunernes indkøb af digitale læremidler. I Ballerup Kommune har det betydet en række aftaler på udvalgte digitale undervisningsportaler, som skolerne kan tilgå. Principperne omkring indkøbene har været, at den kommunale pakke har indeholdt store, brede portaler inden for fagene dansk og matematik samt tværgående portaler som Skoletube og Skoleordbog. Portaler til andre fag har skolerne selv besluttet og indkøbt. Det har betydet, at alle elever har adgang til digitale portaler, herunder frilæsningsmaterialer, ordbøger og faglige portaler. Det har desuden understøttet alle læreres mulighed for brug af digitale læremidler i undervisningen.

Status på Kasperskolen

Meebook

Skolens udviklingsråd (PUR), PLC og ledelse har i fællesskab styret implementeringsprocessen af Meebook. Lærere og pædagoger arbejder alle med årsplaner i Meebook, hvor der sættes mål og evalueres på elevernes læring i de forskellige faglige forløb. Årsplanen er et brugbart planlægningsværktøj. Forløb i Meebook indeholder som minimum mål, evaluering og beskrivelse af indhold. Hvor forløbsværktøjet er relevant i forhold til den didaktiske opbygning af undervisningen/aktiviteten bliver værktøjet brugt som tiltænkt. Elevplanen, der genereres fra elev- og personaleevalueringerne, er ikke fyldestgørende i forhold til de krav, Kasperskolen har til en elevudviklingsplan. Der savnes en mere kvalitativ og beskrivende del. Derfor har vi valgt, at elevplanen som den fremstår i Meebook er et supplement til den elevudviklingsplan, vi laver

hvert forår. Elevplanen i Meebook fungerer primært som lærerens, pædagogens og elevens redskab til at være i dialog omkring elevens læring i den daglige undervisning og fungerer dermed som et dynamisk redskab. Ved skole- hjem samtaler tages der udgangspunkt i planerne, hvor de understøtter og beskriver elevens læring.

Fagportaler

På grund af det bortfaldne tilskud til abonnementer til fagportalerne har Kasperskolen gennemgået behovet for fagportaler. Fagudvalgene har aktivt drøftet deres behov. Det er blevet klart for udvalgene, at de i langt højere grad skal målrette deres indkøb. Skolen vil arbejde videre med at prioritere i de kommende år. Ydermere har vi fået den erfaring, at udgifterne til fagmaterialer og hermed også brugen af fagportaler er steget efter folkeskolereformen. Ledergruppen vil lave en ny fordeling af midler på baggrund af den viden. Appen Legehjulet har fået god grobund på skolen, og særligt i indskolingsklasserne benyttes appen i social træning og legetræning.

Matematik og programmering

I efteråret 2017 har skolen lånt fællessamlingens droner, B-bots og iPads til at arbejde med at imødekomme læringsmål omkring matematik og programmering. På matematikkens dag havde matematikfagudvalget arrangeret, at klasser kunne forsøge sig med de muligheder, der ligger i den verden instrueret af de klasser, der havde været i forløb.

It-værktøjer

Alle elever, lærere og pædagoger har et udlånt it-værktøj. Størstedelen af dem er Chromebooks, udskolingslærere har Windows-PC'ere, og en lille andel har iPads. It-strategisk har vi arbejdet med at overgå fra PC med Windowsplatformen til Google Chrome-baserede maskiner. Vi kan se, at langt de fleste lærere og pædagoger benytter sig af Googles tekstbehandling og regnearksprogrammer, og behovet for installeret software er ikke længere eksisterende. Vi kan se en drift- og samarbejds-mæssig fordel ved at vælge Google Chrome OS som vores fælles samarbejdsplatform.

Digital dannelse

Vi er i gang med drøftelsen af udviklingen af vores tilgang til digital dannelse, for at give eleverne en indsigt i det gråzoneland, der ligger på sociale medier og online spil. Der arbejdes med brætspil og samtaler om overskridelse af digitale grænser fx hacking og mobning.

It-mentor

I foråret 2018 skal en indskolingsgruppe arbejde med et it-mentorforløb, hvor PLC skal deltage som observatører på it-mentorrollen. Vi vil meget gerne have vores læringsvejledere klædt på til at være en aktiv del af brugen af it-mentormulighederne.

8.5 Åben skole

I den åbne skole skal eleverne møde virkeligheden uden for skolen: Skolerne skal ud i samfundet, og samfundet skal ind i skolen, så eleverne oplever en sammenhæng og mening, der bidrager til en mere varieret og autentisk undervisning. En undervisning, der bidrager til elevernes læring og trivsel, samt giver eleverne en forståelse for lokalsamfundets tilbud og muligheder.

Kommunerne er med folkeskolelovens §3, stk. 4 og 5 forpligtet til at sikre et samarbejde mellem folkeskolen og:

- Lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv og kunst- og kulturskoler
- Lokale fritids- og klubtilbud

9 Alle lærer optimalt

Dette kapitel følger op på om skolen har nået de nationalt fastsatte mål i prøver og test. Desuden er en beskrivelse af overgangen til ungdomsuddannelserne.

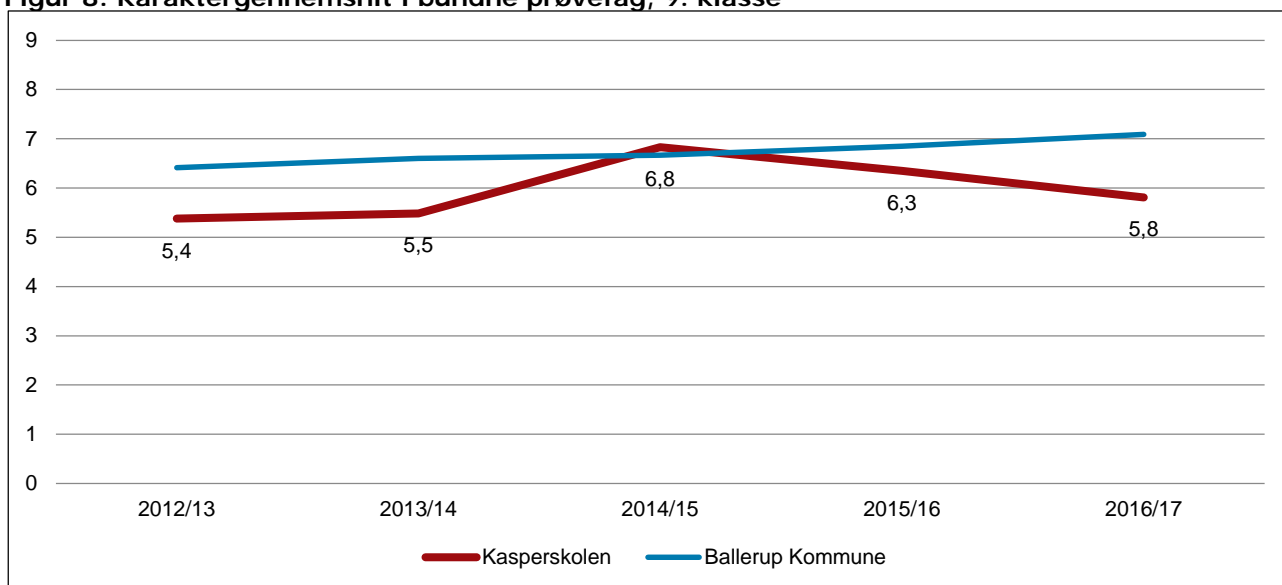
Da elevtallet på Kasperskolen er forholdsvis lille, og en 9. klasseårgang typisk består af mellem 20 og 30 elever, skal tallene læses med forbehold for, at der ikke skal meget tilfældigt udsving i elevgruppen til, for at ændre tallene væsentligt. På de øvrige årgange er klasseskallet endnu lavere.

9.1 Resultater i prøverne

Som afslutning på folkeskolen skal eleverne aflægge prøver i slutningen af 9. klasse. De bundne prøver består af: dansk (læsning, retskrivning, skriftlig fremstilling og mundtlig), matematik (matematik med hjælpemidler og matematik uden hjælpemidler), engelsk (mundtlig), samt fysik/kemi (praktisk/mundtlig).

På Kasperskolen er elevernes resultater i de bundne prøver i 9. klasse faldet de sidste to år (se Figur 8).

Figur 8: Karaktergennemsnit i bundne prøvefag, 9. klasse¹

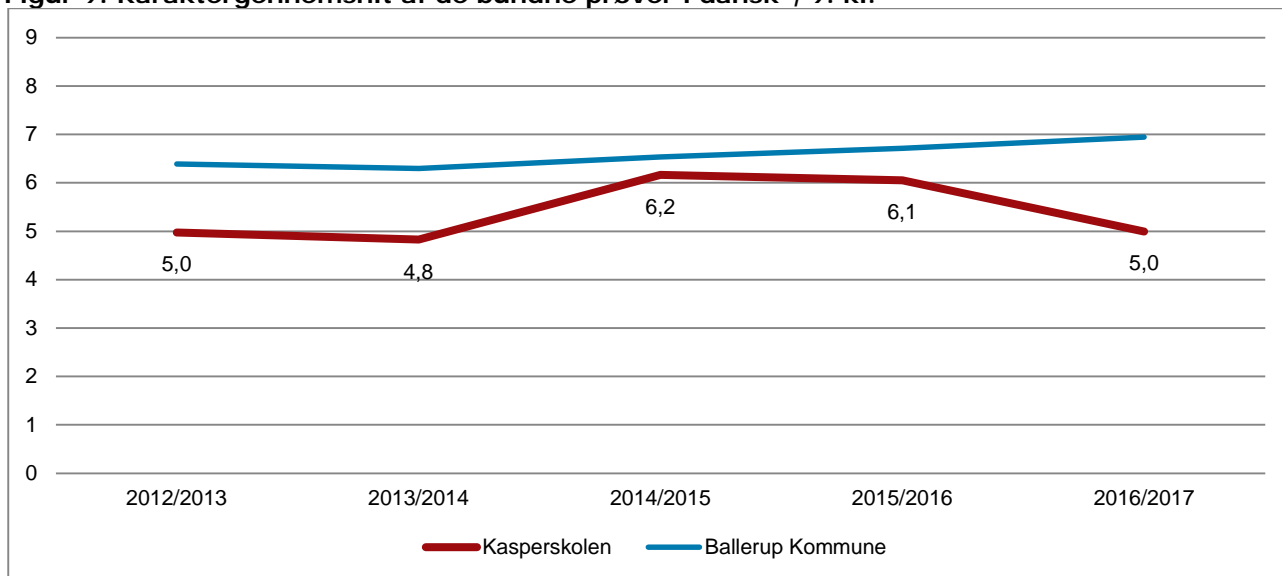

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

¹ Folkeskoler og specialskoler. Elevernes karaktergennemsnit beregnet for de elever, som har aflagt mindst 4 ud af 8 prøver. Det viste karaktergennemsnit er et gennemsnit af disse elevgennemsnit.

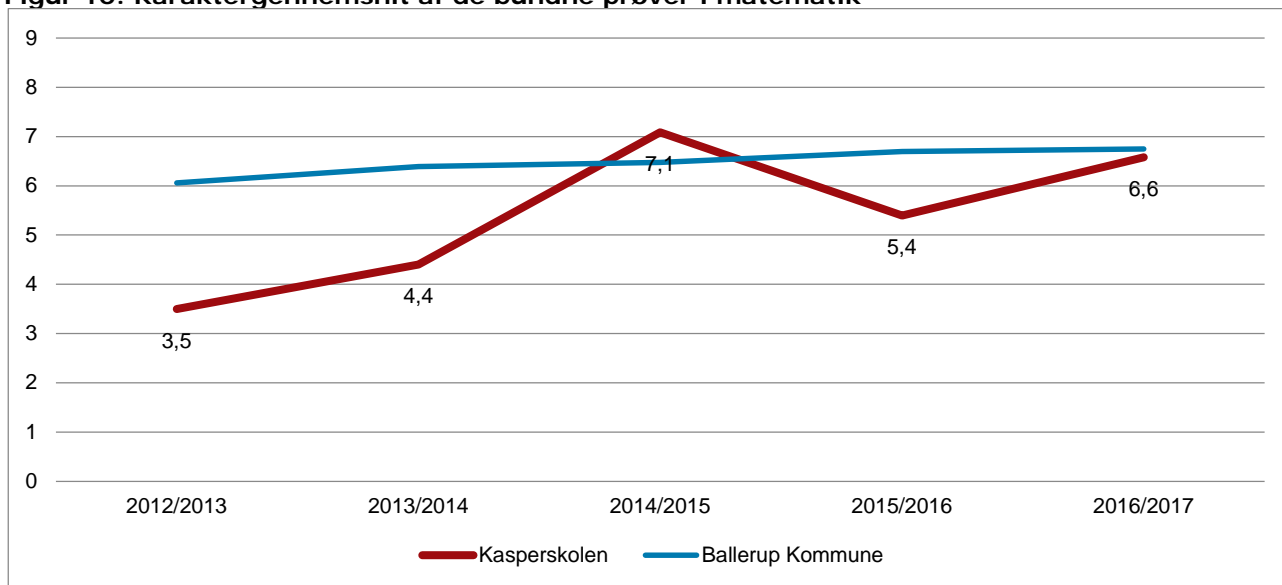
I dansk er gennemsnitskaraktererne faldet, men i matematik er karaktererne steget (se Figur 9 og Figur 10).

Figur 9: Karaktergennemsnit af de bundne prøver i dansk², 9. kl.

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Figur 10: Karaktergennemsnit af de bundne prøver i matematik³

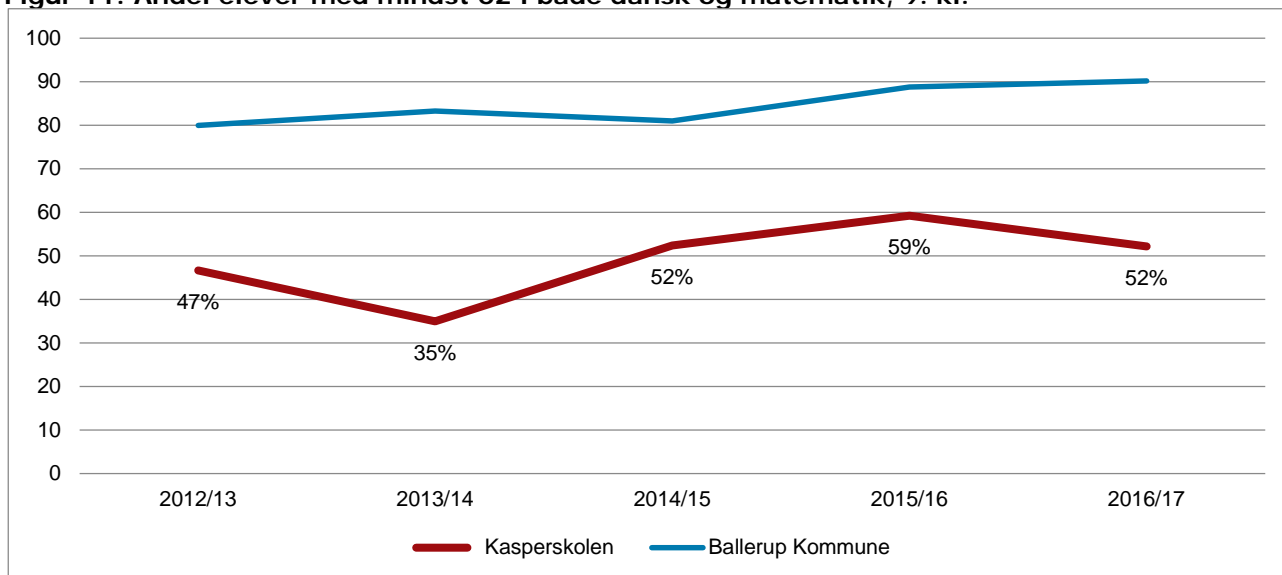
(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

² Folkeskoler og specialskoler. Der er fire bunde prøver i dansk: læsning, retskrivning, skriftlig fremstilling og mundtlig. Elevernes karaktergennemsnit i dansk er beregnet for de elever, som har aflagt mindst 1 prøve i dansk. Det viste karaktergennemsnit er et gennemsnit af disse elevgennemsnit

³ Folkeskoler og specialskoler. Der er to bunde prøver i matematik: matematik med hjælpemidler og matematik uden hjælpemidler. Elevernes karaktergennemsnit i matematik er beregnet for de elever, som har aflagt mindst 1 prøve i matematik. Det viste karaktergennemsnit er et gennemsnit af disse elevgennemsnit.

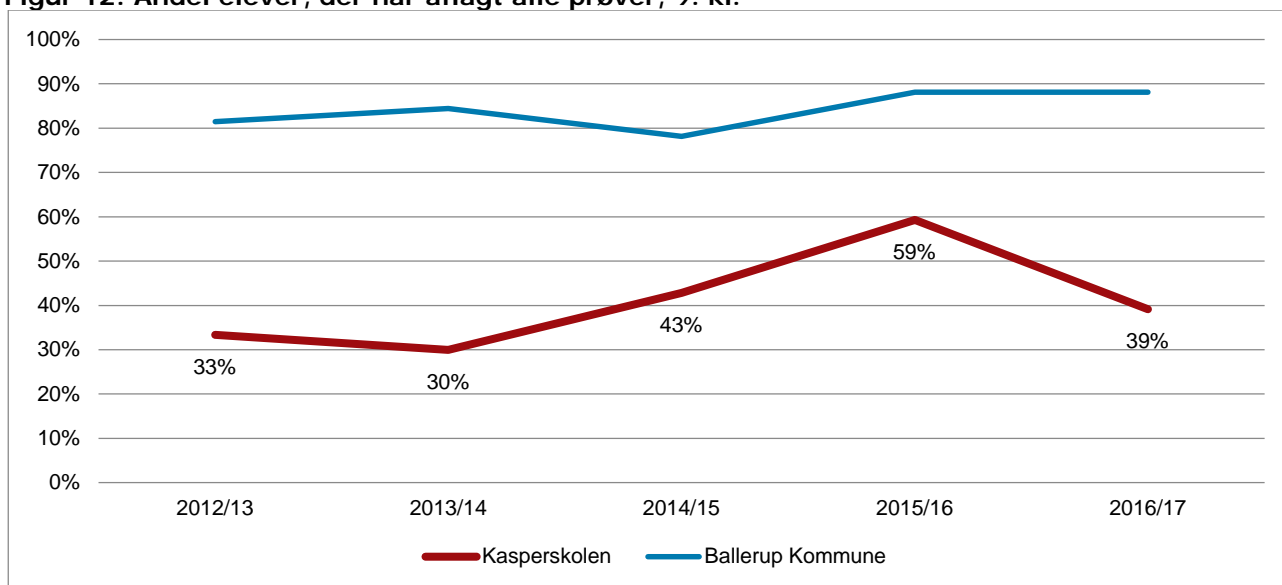
Figur 11 viser, at 52 % af eleverne opnåede mindst 2 i gennemsnit i både dansk og matematik. Det er mindre end året før. Der er også et fald i andelen af elever, der var til alle prøver (se Figur 12).

Figur 11: Andel elever med mindst 02 i både dansk og matematik, 9. kl. ⁴

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Figur 12: Andel elever, der har aflagt alle prøver, 9. kl. ⁵

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

⁴ Folkeskoler og specialskoler. Andelen beregnes som antallet af elever, der har opnået et karaktergennemsnit på mindst 2 i både dansk og matematik i forhold til alle elever, der kendes fra karakterindberetningen. For hver elev beregnes et karaktergennemsnit af prøverne i dansk og et karaktergennemsnit i matematik. Elever, der har aflagt alle prøver i både dansk og matematik og som mindst har opnået et karaktergennemsnit på 2 i begge fag opfylder kriteriet. Elever, der ikke har aflagt alle prøver i dansk og matematik opfylder ikke kriteriet.

⁵ Folkeskoler og specialskoler. Andelen af elever, der har aflagt alle prøver i 9. klasse er beregnet på baggrund af elever, der har aflagt mindst én prøve ved folkeskolens afgangsprøve samt elever, der er udeblevet/fritaget/sygemeldt fra alle prøver.

9.2 Nationale test

De nationale test tester elevernes kundskaber og færdigheder i syv forskellige fag. Ti test er obligatoriske fra 2. til 8. klassetrin. Testene kan give lærere og forældre et indblik i den enkelte elevs faglige niveau indenfor de områder af fagene, der testes i. Herudover anvendes testene i læsning og matematik til at følge op på de nationale mål:

- Mindst 80 % af eleverne skal være gode til at læse og regne i de nationale test.
- Andelen af de allerdygtigste elever i dansk, læsning og matematik skal stige år for år.
- Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test for læsning og matematik skal reduceres år for år.

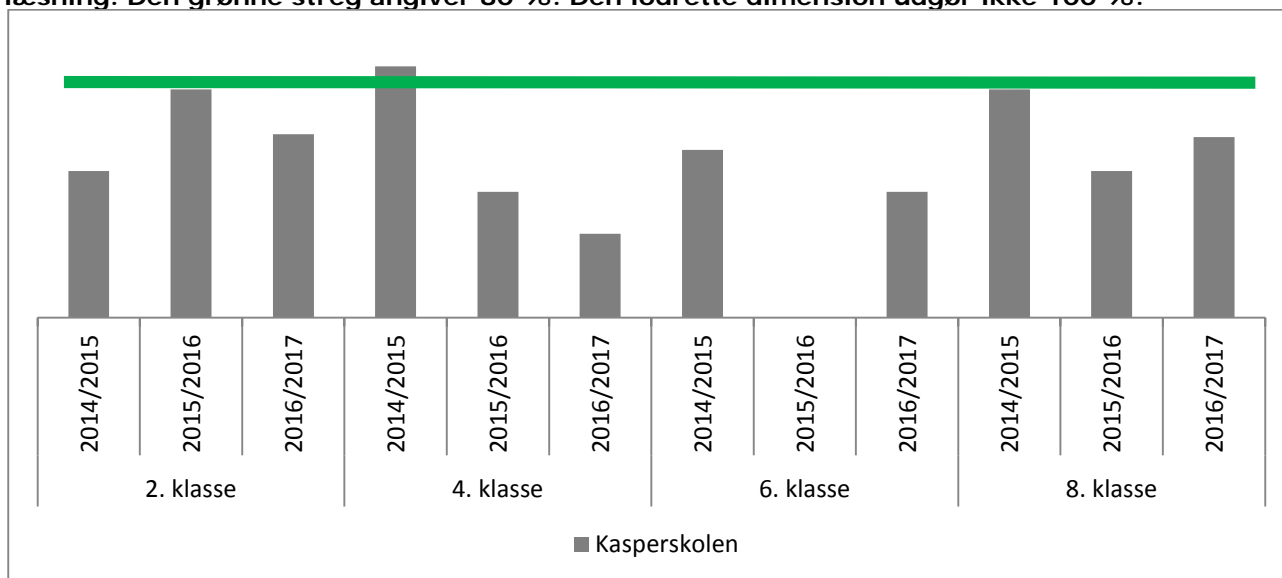
Resultaterne af testene er fortrolige. Det skyldes, at resultaterne ikke skal lægges til grund for ranglister over skoler og elever. I kvalitetsrapporten skal indgå oplysninger om skolens udvikling. Der skal også indgå oplysninger om, hvorvidt målene er nået eller ej. Eksakte oplysninger om, hvor mange elever der er gode læsere på en given årgang må ikke offentliggøres. Derfor er der ingen værdier på de kommende figurer.

Læsning

Figur 13 viser udviklingen i resultaterne i nationale test i læsning. Kasperskolen lever ikke op til målet om, at mindst 80 % af eleverne skal være gode til at læse. På 6. og 8. årgang er andelen steget.

Elevtallet er for lille til, at udviklingen inden for de allerbedste og dårligste læsere kan offentliggøres.

Figur 13: Udviklingen i andelen af elever, der mindst har fået resultatet godt, i nationale test i læsning. Den grønne streg angiver 80 %. Den lodrette dimension udgør ikke 100 %.⁶

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

⁶ Andel elever med gode resultater i dansk, læsning beskriver, hvor stor en andel af eleverne på et givet klassetrin, der har opnået et resultat i de nationale test, der karakteriseres som 'godt', 'rigtigt godt' eller 'fremragende' på den kriteriebaserede skala.

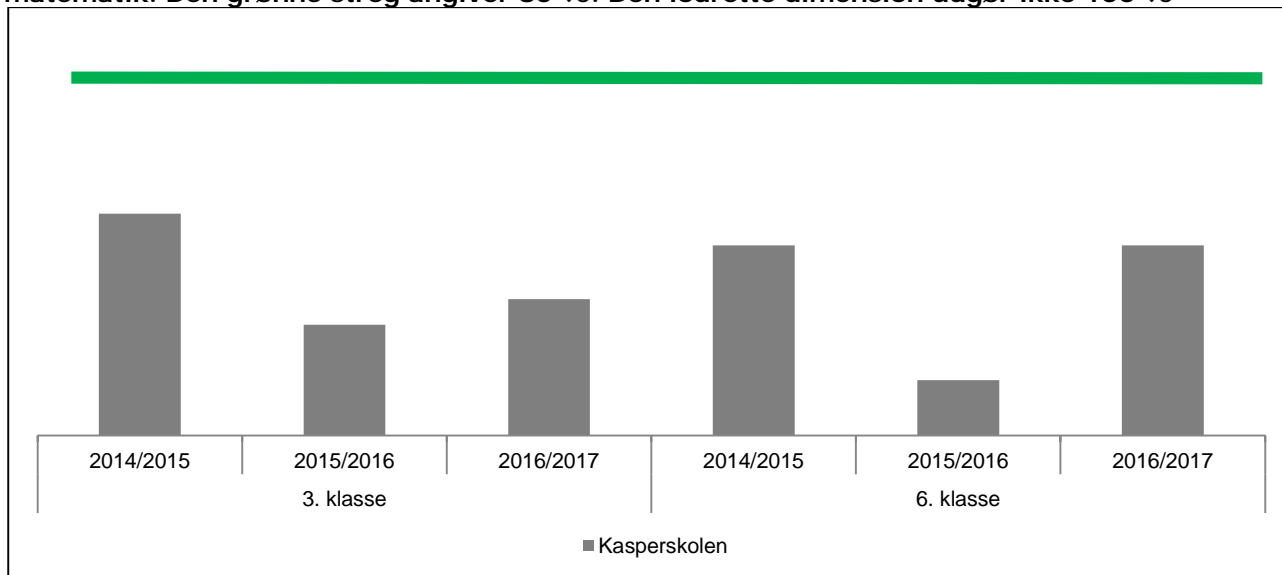
Matematik

I matematik testes eleverne på 3. og 6. klassetrin.

Kasperskolen lever ikke op til målet om, at mindst 80 % skal få gode resultater i testene (Figur 14). Men i forhold til året før er der sket en stigning.

Elevtallet er for lille til, at udviklingen inden for de allerbedste og dårligste resultater kan offentliggøres.

Figur 14: Udviklingen i andelen af elever, der mindst har fået resultatet godt, i nationale test i matematik. Den grønne streg angiver 80 %. Den lodrette dimension udgør ikke 100 %⁷

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

9.3 Overgang til ungdomsuddannelse

I Ballerup Kommune er målet, at flest mulig unge skal gå direkte videre fra 9. klasse til en ungdomsuddannelse. Højest 35 % af en årgang skal tage 10. klasse inden de starter på en ungdomsuddannelse.

For Kasperskolen opgøres overgangen til ungdomsuddannelser ikke. Der er derfor ingen tal fra Styrelsen for It og Læring, men skolen har selv lavet en opgørelse.

Nyt 10. klassetilbud på Kasperskolen

Kasperskolen har de sidste to år arbejdet på projekt 10. klasse med overskriften: "10. klasse er begyndelsen på noget nyt". Kasperskolens 10. klasseprojekt bygger på det nye lovgrundlag om, at 10. klasse skal henvende sig til elever, der har afsluttet grundskolen, men som er erklæret ikke uddannelsesparate, og som har behov for yderligere faglig kvalificering og afklaring af uddannelsesvalg for at blive bedre rustet til en ungdomsuddannelse. Mange af Kasperskolens elever har, på grund af deres diagnoser, brug for et ekstra skoleår for at blive uddannelsesparate. Det kan være i forhold til de faglige forudsætninger men ofte i lige så høj grad i forhold til de personlige og de sociale forudsætninger. Mange af de elever, som starter på Kasperskolen sent i deres grundskoleforløb (8. eller 9. klasse), har typisk mange faglige huller, som der skal arbejdes med.

⁷ Andel elever med gode resultater i matematik beskriver, hvor stor en andel af eleverne på et givet klassetrin, der har opnået et resultat i de nationale test, der karakteriseres som 'godt', 'rigtigt godt' eller 'fremragende' på den kriteriebaserede skala.

I 10. klasse er der fokus på, at eleverne modnes og gøres klar til at træffe kvalificerede valg omkring deres fremtidige karriere samt styrke deres muligheder for at komme videre i en ungdomsuddannelse. Hvis det ikke skønnes muligt at gøre eleven uddannelsesparat, er målet, at eleven rustes til en STU. Vores 10. klasse har som andre 10. klassetilbud en obligatorisk og en frivillig del, udvidet branchekendskab gennem praktikker, individuelt tilrettelagte vejledningsaktiviteter i form af brobygning, praktik, besøgsdage og uddannelsesmesser samt et målrettet og individuelt fokus på elementerne i uddannelsesparathedsvurderingen. Der afsluttes så vidt det overhovedet er muligt med folkeskolens prøver for 10. klasse.

Det er andet år, Kasperskolen arbejder med 10. klasse i denne form, og vi har indtil videre gode erfaringer. Vi oplever, at uddannelsesparathedsvurderingen og de samtaleredskaber som UU-vejledningen stiller til rådighed, er rigtig gode hjælpemidler til at motivere og engagere eleverne i at arbejde målrettet for at blive parate til valg af uddannelse og job. Vi oplever, at eleverne selvstændiggøres langt mere, og at de styrkes ved at blive prøvet i mange forskellige miljøer i forhold til uddannelsesinstitutioner og praktikker. Som noget nyt har de fleste elever siddet med ved udslusningsmøderne i november, og har i langt højere grad end tidligere været aktivt deltagende i at tage ansvar for deres fremtid.

Efter Kasperskolen

De 17 elever i 10. klasse i 2016/17 blev udskolet til følgende tilbud:

- Efterskole
- Produktionsskole
- EUD
- EUX
- HF
- STX
- STU
- Uafklaret

Af diskretionsårsager er fordelingen af elever ikke angivet.

10 Alle skaber fællesskaber

10.1 Elevtrivsel

Hvert år i januar-marts måles elevernes trivsel i folkeskolen. I bekendtgørelse om måling af elevernes trivsel i folkeskolen (BEK nr. 1167 af 12/10/2015) er rammerne for målingen fastlagt herunder hvilke spørgsmål, som eleverne skal svare på.

Trivselsmålingen består af 40 spørgsmål for elever på mellemtrinnet og i udskoling (4.-9. kl.). Eleverne har mulighed for at sætte kryds i ét af fem forskellige svarmuligheder. Elever i indskoling (0.-3. kl.) får 20 mere enkle spørgsmål med tre svarmuligheder. Alle elever havde desuden muligheden for at svare "ønsker ikke at svare" til hvert spørgsmål. Spørgsmålene kan læses i Bilag 1: Trivselsspørgsmål 4.-9. klasse og Bilag 2: Trivselsspørgsmål indskoling.

Svarene fra eleverne i 4.-9. klasse inddeles i fire indikatorer (i bilaget fremgår, hvilke spørgsmål der hører til hver indikator):

- Faglig trivsel
- Social trivsel
- Støtte og inspiration i undervisningen
- Ro og orden.

For hver indikator udregnes et gennemsnit mellem 0 og 5. Jo tættere på 5 desto højere trivsel. Neden for er en gennemgang af de fire indikatorer, hvorefter der følger svarfordelingen på udvalgte spørgsmål. Svarene er et udtryk for fordelingen af elever, som har svaret på de konkrete spørgsmål.

Trivselsmålingens resultater anvendes til at følge udviklingen i elevernes trivsel i fx kvalitetsrapporten. Et vigtigt formål med målingen er dog også at skabe en dialog mellem lærerne og eleverne for at forbedre trivslen.

Figur 15 til Figur 18 viser udviklingen i elevernes besvarelser på indikatorniveau. Generelt er der kun små udsving i elevtrivslen. Når tallene ikke afspejler den samme udvikling som grafen, skyldes det, at tallene er afrundede til én decimal.

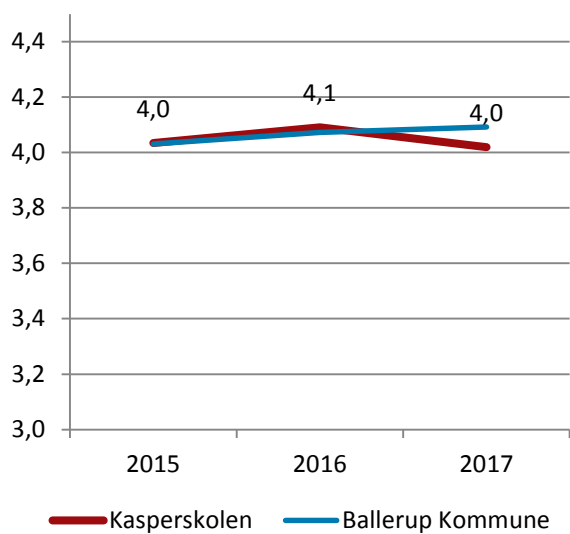
Den sociale trivsel (Figur 15) er den indikator, hvor eleverne svarer mest positivt ligesom på kommuneniveau. På Kasperskolen er den sociale trivsel faldet i forhold til året før.

Den faglige trivsel (Figur 16) på Kasperskolen er steget og er nu på niveau med resten af kommunen.

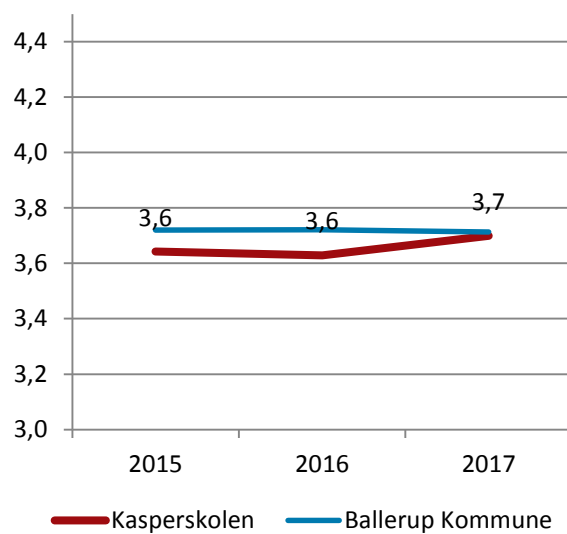
I lighed med resten af kommunen er der ingen udvikling inden for støtte og inspiration (Figur 17). Støtte og inspiration er den indikator, hvor eleverne svarer mindst positivt.

Oplevelsen af ro og orden (Figur 18) er faldet på Kasperskolen, men skolen ligger stadig over kommunegennemsnittet.

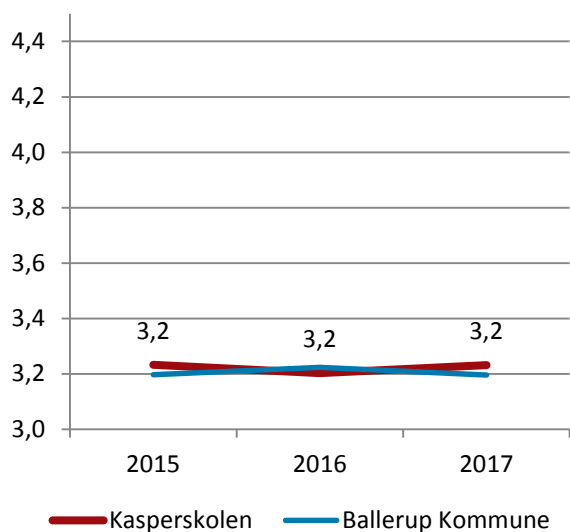
Figur 15: Udviklingen i social trivsel

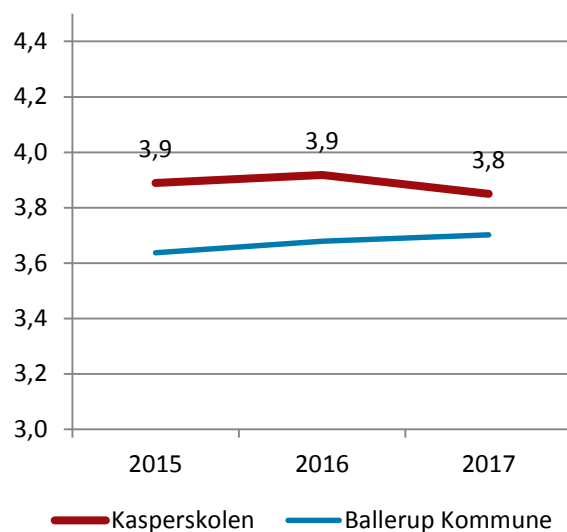
Figur 16: Udviklingen i faglig trivsel

Figur 17: Udviklingen i støtte og inspiration

Figur 18: Udvikling i ro og orden

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

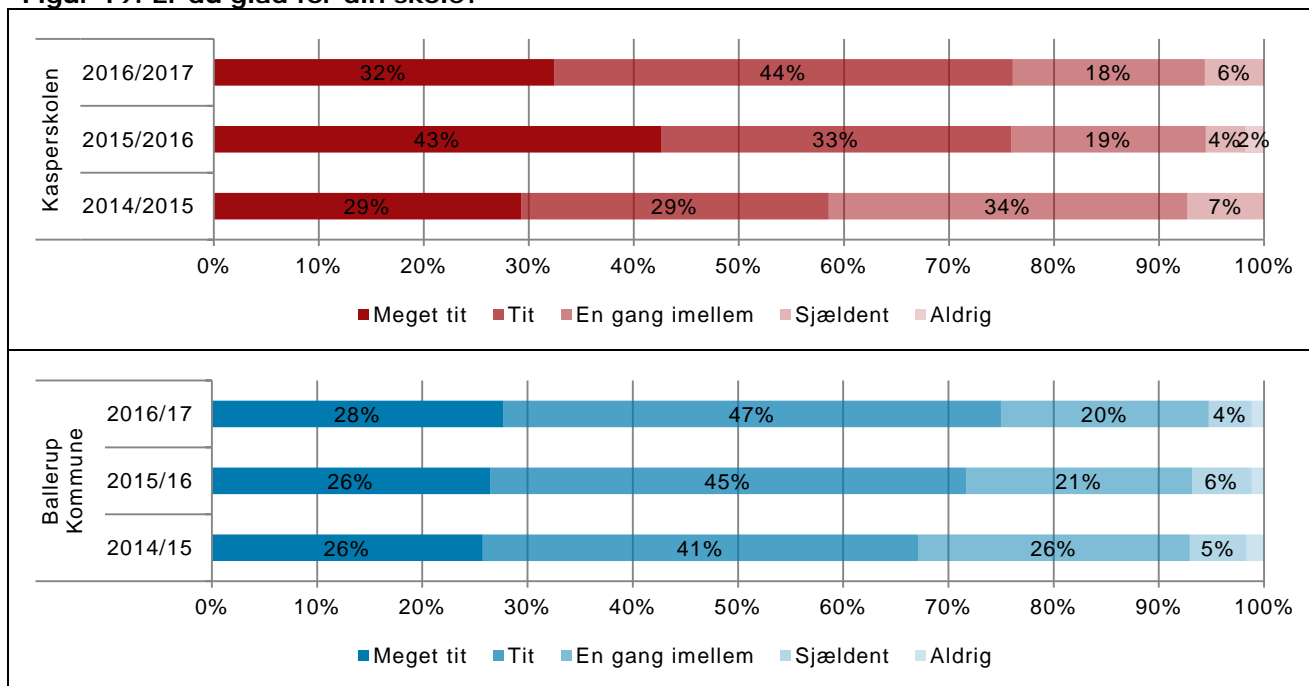
Resultater af udvalgte spørgsmål 4.- 9. klasse

Nedenfor er nogle eksempler på hvordan elevernes svar fordeler sig på 6 forskellige spørgsmål.

Figur 19 til Figur 21 er eksempler på spørgsmål inden for kategorien social trivsel. Langt de fleste børn er glade for deres skole(Figur 19). På Kasperskolen er lidt færre elever meget tit glade for deres skole.

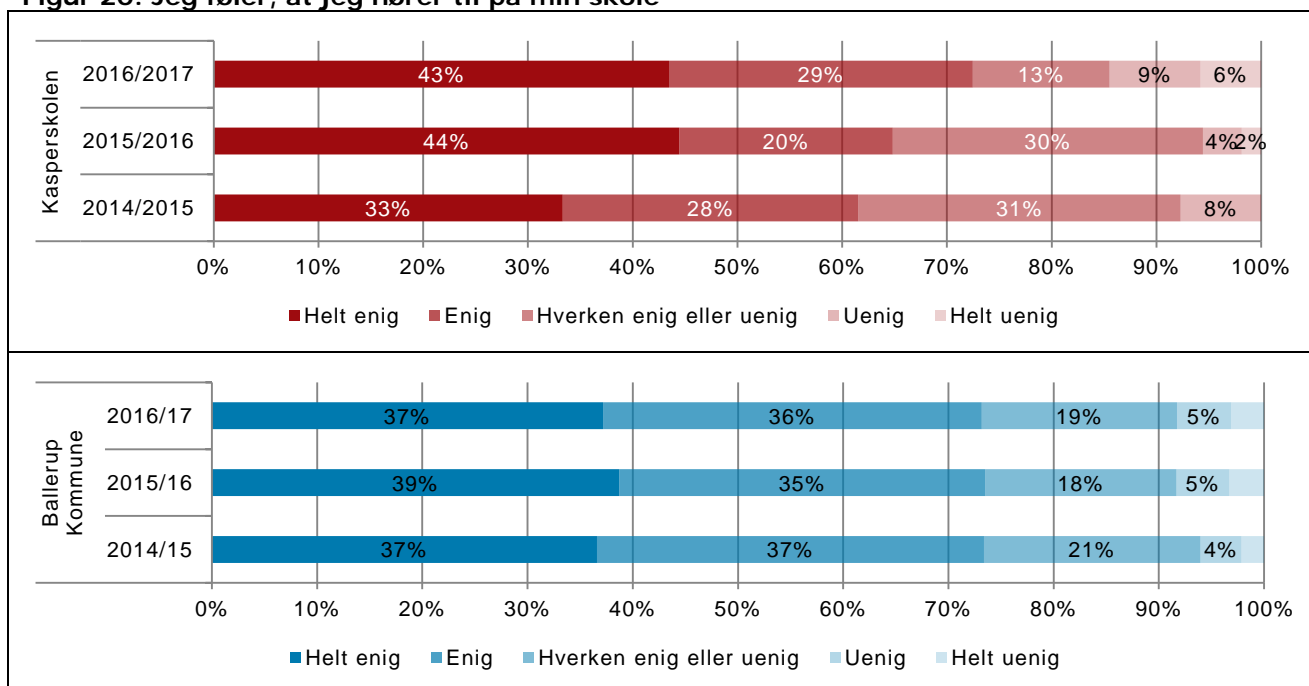
Figur 20 viser svarfordelingen på spørgsmålet: Føler du, at du hører til på din skole? I forhold til året før er en større andel af eleverne er helt enige eller enige i, at de føler, at de hører til på Kasperskolen.

Figur 19: Er du glad for din skole?

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Figur 20: Jeg føler, at jeg hører til på min skole

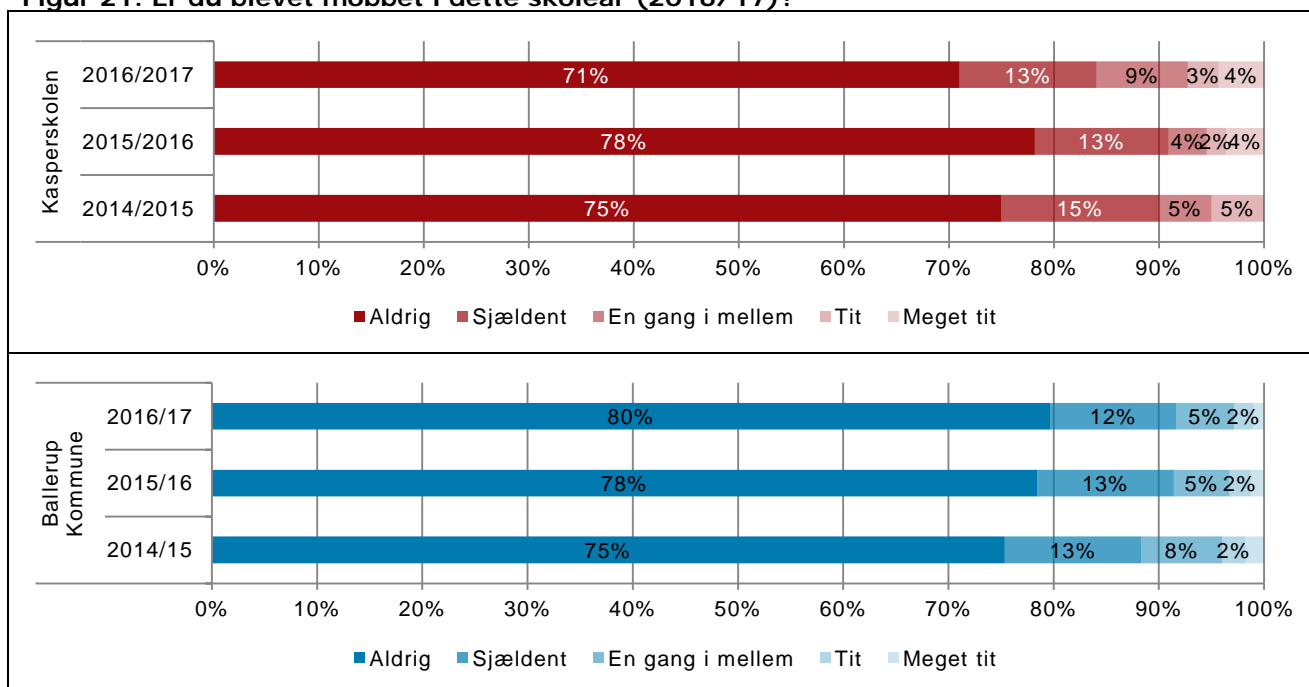

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Det har de senere år været styrket fokus på at bekæmpe mobning på skolerne. Siden 2009 har det været lovpligtigt for alle skoler at have en antimobbestrategi. Der gennemføres jævnligt nationale kampanjer for at sætte fokus på mobning senest "Alle for en mod mobning" (alleforenmodmobning.dk).

Figur 21 viser andelen af elever, der giver udtryk for at være blevet mobbet. På Kasperskolen er der flere elever, der giver udtryk for, at de har været udsat for mobning i forhold til året før. Det er flere end i kommunen som helhed.

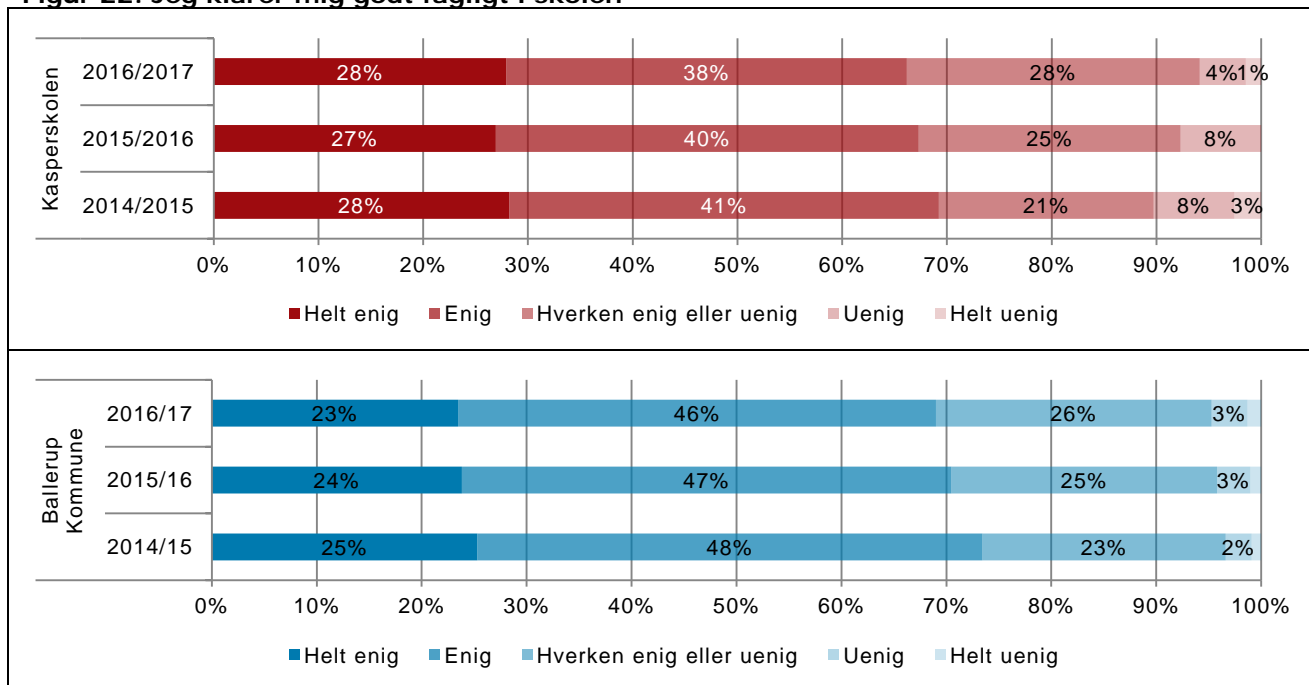
Figur 21: Er du blevet mobbet i dette skoleår (2016/17)?

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Et af spørgsmålene inden for faglig trivsel går på elevernes oplevelse af deres eget faglige niveau. Eleverne på Kasperskolen er i lavere grad end i resten af kommunen enige eller helt enige i, at de klarer sig godt fagligt (Figur 22).

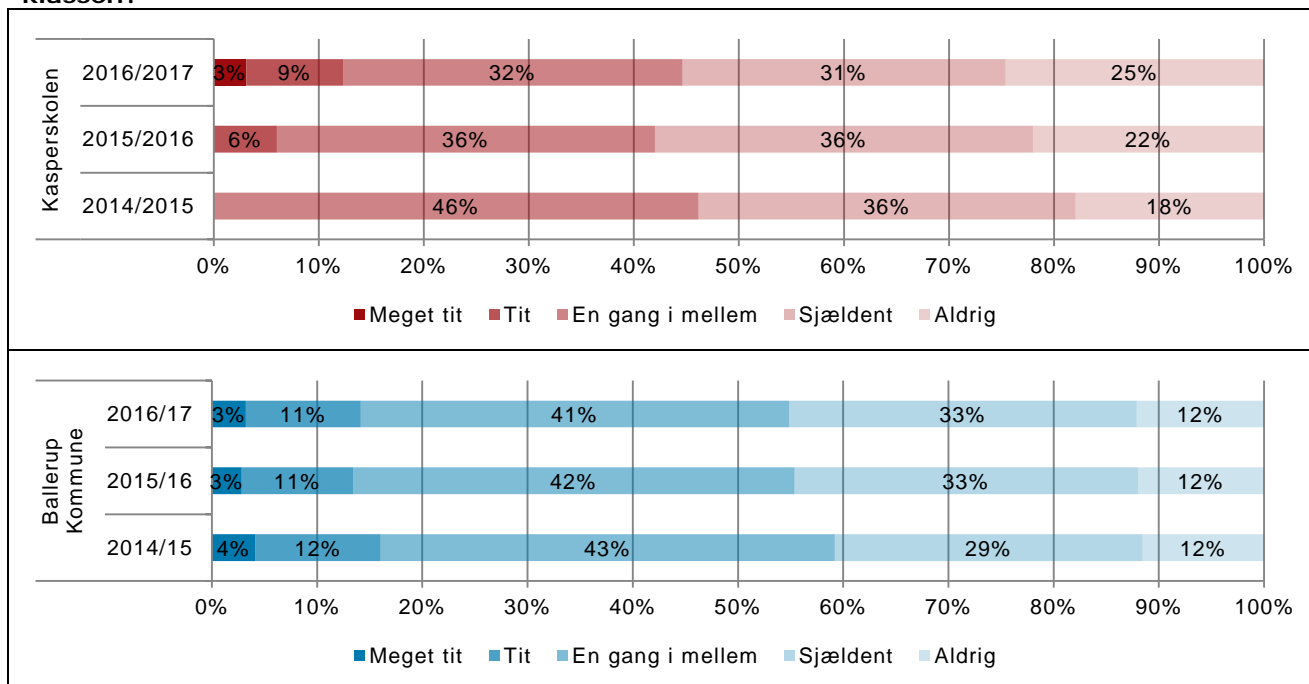
Figur 22: Jeg klarer mig godt fagligt i skolen

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Indikatoren "Støtte og inspiration i undervisningen" indeholder spørgsmål omhandler elevernes oplevelse af motivation og medbestemmelse, samt af lærernes hjælp og støtte. Som beskrevet tidligere er indikatoren der, hvor eleverne er mindst tilfredse både i Ballerup Kommune og i landet som helhed. Det kommer bl.a. til udtryk, når man ser på svarfordelingen til spørgsmålet: "Er du og dine klassekammerater med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i klassen?". På Kasperskolen er der fremgang, så flere elever nu oplever, at de tit eller meget tit er med til at bestemme, hvad der skal arbejdes med i klassen (Figur 23). Skolen ligger fortsat under kommunegennemsnittet.

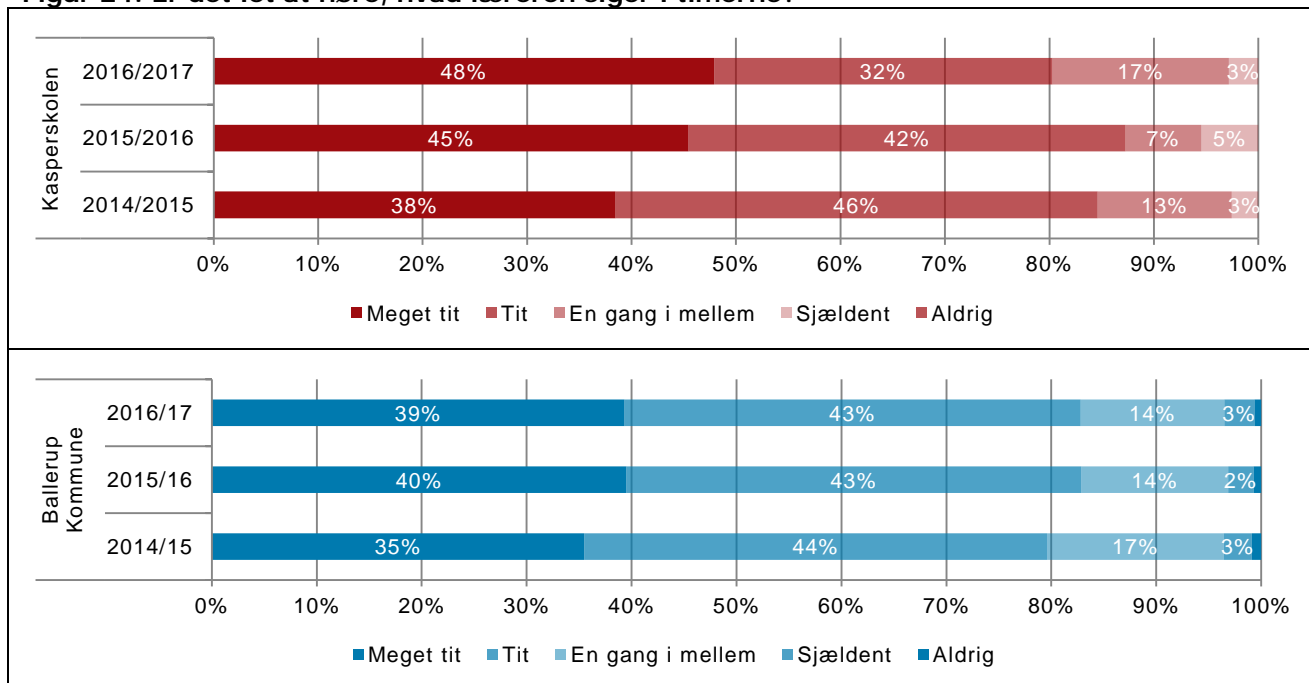
Figur 23: Er du og dine klassekammerater med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i klassen?

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Ro og orden handler bl.a. om, hvorvidt eleverne kan høre, hvad læreren siger i timerne (Figur 24). På Kasperskolen kan færre børn meget tit eller tit høre, hvad læreren siger i forhold til året før, og skolen ligger fortsat under kommunegennemsnittet.

Figur 24: Er det let at høre, hvad læreren siger i timerne?

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

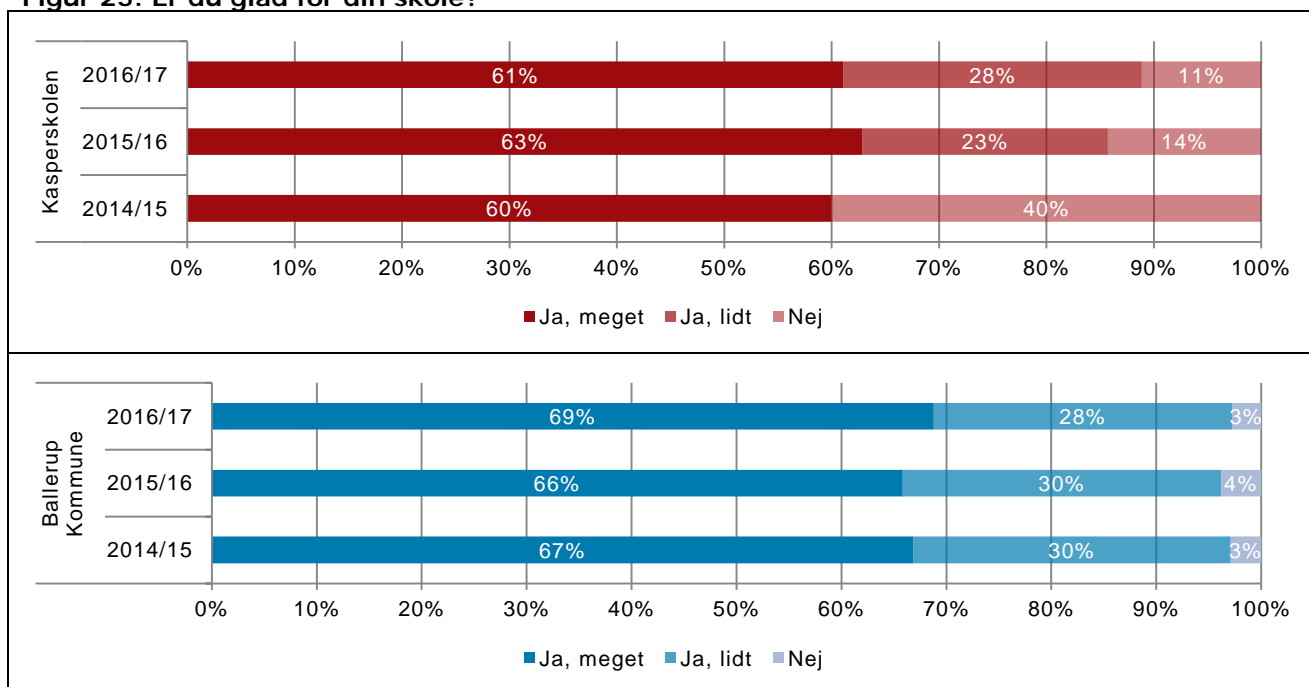
Trivselsmålingen blandt elever i 0.-3. klasse

Som tidligere beskrevet svarer elever i 0.-3. klasse på 20 spørgsmål med hver tre svarmuligheder. Der er mulighed for, at eleverne får spørgsmålene læst op. På trods af de enklere spørgsmål skal svarene fra de yngste elever tages med et vist forbehold, da der er stor risiko for, at svarene afspejler en her og nu stemning (dvs. sidste time eller frikvarteret) mere end en generel og stabil vurdering af trivslen. Derfor indgår de yngste elevers besvarelser ikke i indikatorberegninger mv. Når eleverne alligevel spørges er det fordi, svarene giver et billede af stemningen og især fordi, målingen sætter fokus på trivsel og giver anledning til dialog i klassen.

Her er medtaget to eksempler på spørgsmål til de yngste elever. Figur 25 og Figur 26 viser svarfordelingen på spørgsmålene "Er du glad for din skole?" og "Lærer du noget spændende i skolen?".

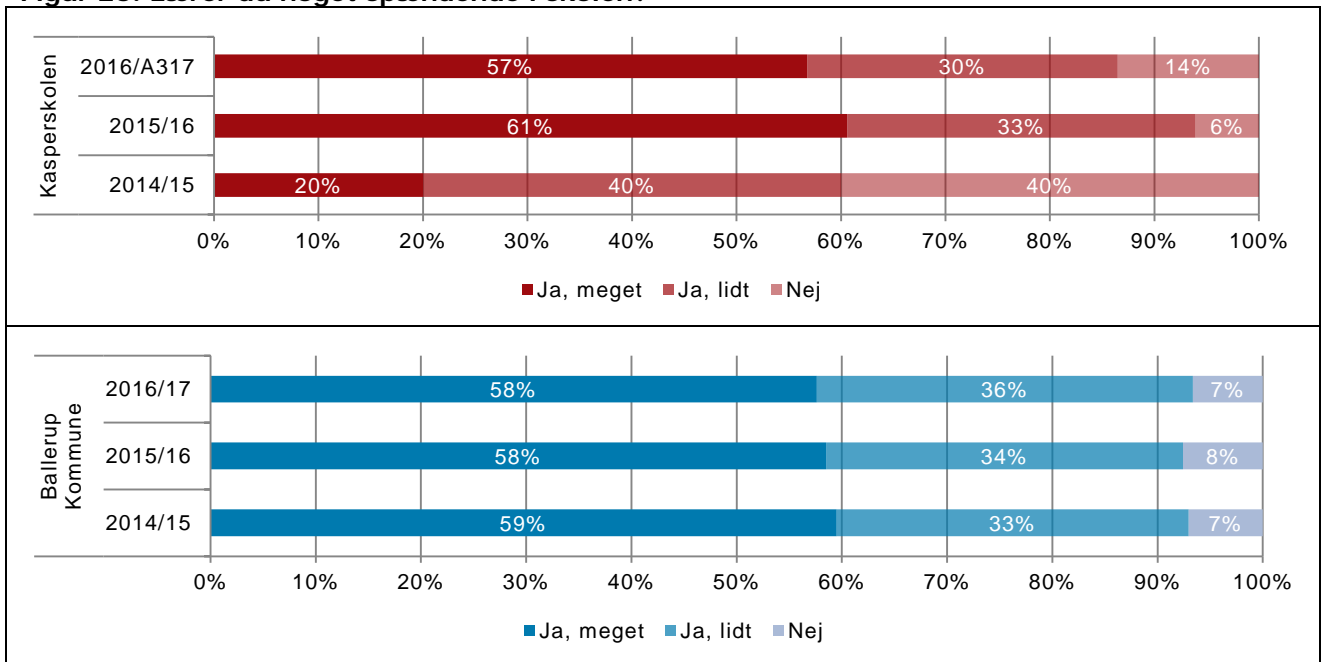
De fleste elever er meget glade for deres skole, og de fleste elever synes også, at de lærer noget spændende i skolen.

Figur 25: Er du glad for din skole?

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

Figur 26: Lærer du noget spændende i skolen?

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

10.2 Elevfravær

Der er stort fokus på elevernes fravær både på skolerne, i Center for Skoler, Institutioner og Kultur og Center for Børne- og Ungerådgivning. Et stigende fravær (især det ulovlige) er nogle gange de første tegn på, at eleven har problemer enten på skolen eller i hjemmet, og der er derfor grund til at følge tæt op på et stigende fravær hos den enkelte elev.

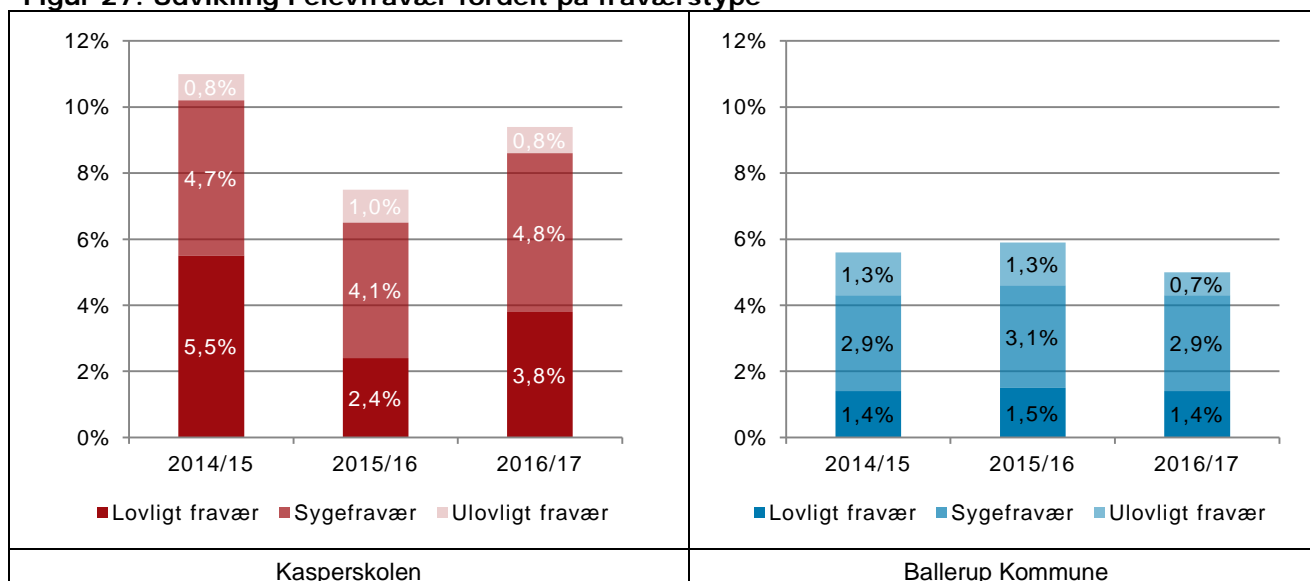
På kommuneniveau er bl.a. udarbejdet et sæt fælles retningslinjer for registrering og opfølgning på elevens fravær under titlen "Godt du kom".

I udskolingen er der i efteråret 2016 implementeret et nyt system (e-protokol), der giver mulighed for at registrere elevernes fravær på timebasis og dermed hurtigere opfange et evt. mønster i fraværet. Der er også mulighed for at sende SMS til elev og forældre, hvis en elev ikke møder til timen.

For elever med særlig højt fravær arbejdes der sammen på nye måder – samarbejdsmodellen - som styrker det tværfaglige arbejde omkring de unge.

Elevernes fravær opgøres i fravær pga. sygdom, lovligt fravær (med skolens godkendelse) og ulovligt fravær (uden skolens godkendelse). Fordelingen ses i Figur 27, men skal læses med et forbehold, at de ændrede registreringspraksisser i sig selv kan betyde en ændring af tallene. På Kasperskolen er fraværet steget og ligger over kommunegennemsnittet. Det er især det lovligt fravær, der er steget meget.

Figur 27: Udvikling i elevfravær fordelt på fraværstype

(Kilde: Styrelsen for It og Læring)

De elever, der starter på Kasperskolen, er ofte holdt op med at gå i skole eller er blevet hjemmeundervist i kortere eller længere tid forud for skoleskiftet. For at få eleverne godt i gang med en stabil skolegang laves nogle gange aftaler med forældrene om en skånsom indkøringsperiode. Det ses som et lovligt fravær, der er væsentligt højere på Kasperskolen end på de øvrige skoler. Det højere sygefravær kan bl.a. forklares i lange indlæggelser og skrøbelige unge, som oftere bliver hjemme end andre unge. Det ulovlige fravær er sammenligneligt med almenskolerne.

Bilag 1: Trivselsspørgsmål 4.-9. klasse

	Spørgsmål	Indikator, som spørgsmålet indgår i
1	Er du glad for din skole?	Social trivsel
2	Er du glad for din klasse?	Social trivsel
3	Jeg prøver at forstå mine venner, når de er triste eller sure.	Øvrige spørgsmål
4	Jeg er god til at arbejde sammen med andre.	Øvrige spørgsmål
5	Jeg siger min mening, når jeg synes, at noget er uretfærdigt.	Øvrige spørgsmål
6	Hvor tit kan du finde en løsning på problemer, bare du prøver hårdt nok?	Faglig trivsel
7	Hvor tit kan du klare det, du sætter dig for?	Faglig trivsel
8	Kan du koncentrere dig i timerne?	Faglig trivsel
9	Føler du dig ensom?	Social trivsel
10	Hvor tit har du ondt i maven?	Øvrige spørgsmål
11	Hvor tit har du ondt i hovedet?	Øvrige spørgsmål
12	Er du bange for at blive til grin i skolen?	Social trivsel
13	Hvor ofte føler du dig tryk i skolen?	Social trivsel
14	Er du blevet mobbet i dette skoleår?	Social trivsel
15	Har du selv mobbet nogen i skolen i dette skoleår?	Øvrige spørgsmål
16	Er du og dine klassekammerater med til at bestemme, hvad I skal arbejde med i klassen?	Støtte og inspiration i undervisningen
17	Hvis jeg bliver forstyrret i undervisningen, kan jeg hurtigt koncentrere mig igen.	Faglig trivsel
18	Hvis der er larm i klassen, kan lærerne hurtigt få skabt ro.	Ro og orden
19	Er undervisningen kedelig?	Støtte og inspiration i undervisningen
20	Er undervisningen spændende?	Støtte og inspiration i undervisningen
21	Hvis jeg keder mig i undervisningen, kan jeg selv gøre noget for, at det bliver spændende.	Øvrige spørgsmål

22	Hvis noget er for svært for mig i undervisningen, kan jeg selv gøre noget for at komme videre.	Øvrige spørgsmål
23	Møder dine lærere præcist til undervisningen?	Ro og orden
24	Er det let at høre, hvad læreren siger i timerne?	Ro og orden
25	Er det let at høre, hvad de andre elever siger i timerne?	Ro og orden
26	Lykkes det for dig at lære dét, du gerne vil, i skolen?	Faglig trivsel
27	Hjælper dine lærere dig med at lære på måder, som virker godt?	Støtte og inspiration i undervisningen
28	Hvad synes dine lærere om dine fremskridt i skolen?	Faglig trivsel
29	Jeg klarer mig godt fagligt i skolen.	Faglig trivsel
30	Jeg gør gode faglige fremskridt i skolen.	Faglig trivsel
31	Undervisningen giver mig lyst til at lære mere.	Støtte og inspiration i undervisningen
32	Lærerne er gode til at støtte mig og hjælpe mig i skolen, når jeg har brug for det.	Støtte og inspiration i undervisningen
33	Jeg føler, at jeg hører til på min skole.	Social trivsel
34	Jeg kan godt lide pauserne i skolen.	Social trivsel
35	De fleste af eleverne i min klasse er venlige og hjælpsomme.	Social trivsel
36	Andre elever accepterer mig, som jeg er.	Social trivsel
37	Lærerne sørger for, at elevernes ideer bliver brugt i undervisningen.	Støtte og inspiration i undervisningen
38	Jeg synes godt om udeområderne på min skole.	Øvrige spørgsmål
39	Jeg synes godt om undervisningslokalerne på skolen.	Øvrige spørgsmål
40	Jeg synes, toiletterne på skolen er pæne og rene.	Øvrige spørgsmål

Bilag 2: Trivselsspørgsmål indskoling

	Spørgsmål
1.	<u>Er du glad for din skole?</u>
2.	<u>Er du glad for din klasse?</u>
3.	<u>Føler du dig alene i skolen?</u>
4.	<u>Kan du lide pauserne i skolen?</u>
5.	<u>Er I gode til at hjælpe hinanden i klassen?</u>
6.	<u>Tror du, at de andre børn i klassen kan lide dig?</u>
7.	<u>Er der nogen, der driller dig, så du bliver ked af det?</u>
8.	<u>Er du bange for, at de andre børn griner ad dig i skolen?</u>
9.	<u>Er du god til at løse dine problemer?</u>
10.	<u>Kan du koncentrere dig i timerne?</u>
11.	<u>Er du glad for dine lærere?</u>
12.	<u>Er lærerne gode til at hjælpe dig i skolen?</u>
13.	<u>Er du med til at bestemme, hvad I skal lave i timerne?</u>
14.	<u>Er timerne kedelige?</u>
15.	<u>Lærer du noget spændende i skolen?</u>
16.	<u>Er det svært at høre, hvad læreren siger i timerne?</u>
17.	<u>Har du ondt i maven, når du er i skole?</u>
18.	<u>Har du ondt i hovedet, når du er i skole?</u>
19.	<u>Er jeres klasselokale rart at være i?</u>
20.	<u>Er toiletterne på skolen rene?</u>

Ballerup Kommune
Hold-an Vej 7
4477 2000
ballerup.dk